

Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Fagblad for de kvindelige arbejdere

Udgiver: RETTELSER/Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark

Udgivelsesår: 1903-1905

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

[Besøg os på Arbejdermuseet](#)

[Søg i vores biblioteks- og arkivsamling](#)

FAGBLAD

FOR

DE KVINDelige ARBEJDERE

Udgivet af Kvindelig Arbejderforbund i Danmark.

Nr. 1.

December 1903.

1. Aargang.

En glædelig Jul og et godt Nytaar ønskes paa det hjærteligste alle Forbundets Medlemmer, med Tak for det gamle.

HOVEDBESTYRELSEN.

Det første.

Med Nærværende udsender vi det første Nr. af Fagblad for „De kvindelige Arbejdere“. Bladet vil foreløbig ikke udgaa regelmæssig; men kun til Tider, naar Forholdene kræver det, og Ledelsen mener det nødvendigt at komme i nøjere Forbindelse med vore Medlemmer. Vi føler os forvisset om, at Medlemmerne vil følge dette vort nyeste Foretagende med udelt Interesse.

Kampen om vore Medlemmer.

Efterhaanden som Kvindelig Arbejderforbund med betydelige Ofre af baade Tid og Penge, har formaaet at organisere Kvinderne indenfor de forskellige Brancher af Kvindearbejdet, bliver det en mere og mere yndet Sport fra de mandlige Organisationers Side at berøve os disse Medlemmer.

Aldrig tidligere har man mærket noget til, at Mændene følte, at de paa Organisationsområdet havde fælles Interesse med Kvinderne; men aldrig saasart har Kvindelig Arbejderforbund banet Vejen, gjort det mest brydsomme Arbejde, faaet Organisationer stiftet, en første eller flere Lønforbedringer gennemførte, saa vaagner pludselig Interessen for Kvinderne, og man søger dem draget ind under de mandliges Organisationer.

Man har saaledes trukket de kvindelige Trykkeriarbejdere og Korksortererne fra os, ligesom der i sin Tid blev gjort Forsøg paa at drage Maskinstrikkerne fra os og over i Tekstilarbejderforbundet; dette mislykkedes imidlertid paa Grund af Maskinstrikkernes faste Vilje.

Nu har Bryggeriarbejderne gjort den Opdagelse, at de kvindelige Bryggeriarbejdere, der i flere Aar har staaet som Medlemmer af vort Forbund, fik deres Interesser bedre varetagne af deres Organisation, og søger derfor at drage Kvinderne bort fra os.

Vi gjorde, da dette blev os bekendt, straks Anmeldelse derom til De samvirkende Fag-

forbund, ligesom vi, da vi ikke mente, at man burde drøfte Organisationernes indre Forhold i Dagspressen, fik efterstaaende Artikel optaget i Arbejdsmandenes Fagblad.

Bryggeriarbejderne.

Carl Hansen organiserer; han vil hugge organiserede Kvinder.

Da Traadene mellem de organiserede danske Arbejdsmands Organisationer i Efteraaret 1896 knyttedes, reorganiserede de københavnske Arbejdsmand deres store „Arbejdsmandenes Forbund“ ud i Brancheafdelinger, og mellem disse var Bryggeriarbejdernes Afdeling, der dog den Gang talte et Mindretal af de københavnske Bryggeriarbejdere; men Forbundsledelsen planlagde straks en storstilet Agitation, og allerede næste Sommer havde de ikke alene alle Bryggeriarbejderne organiserede, men havde tillige Overenskomst med samtlige Bryggerier i København og Omegn, ved hvilken der var fremskaffet Medlemmerne en meget betydelig Lønforhøjelse. (Bryggeriet Carlsberg dog undtaget).

Efterat Bryggeriarbejderne saaledes i Ly af Arbejdsmandenes stærke Organisation havde faaet deres Organisationsret anerkendt af Arbejdsgiverne, begyndte den nuværende Forretningsfører, Carl Hansen, sin Kaperkrig om de i Provinserne af D. A. F. tidligere organiserede Arbejdsmand, og ved Hjælp af mange mærkelige Midler og uværdige Alliancer lykkedes det ham ogsaa at faa lavet det nuværende Bryggeriarbejderforbund.

Dette Forbunds Størelse tilfredsstiller imidlertid ikke Carl Hansens Ærgærrighed, og han har derfor nu kastet sin Kærlighed paa de organiserede kvindelige Bryggeriarbejdere; her mener han, han saa rart billigt kan hente sig nogle Medlemmer.

Kvindelig Arbejderforbund har for en Del Aar tilbage, efter store Anstrængelser og Bekostninger, faaet samtlige paa Bryggerierne her i København og en Del Provinshyer beskæftigede Kvinder organiserede under „Kvindelig Arbejderforbund i Danmark“, og har gentagne Gange faaet disses Løn- og Arbejdsforhold forbedrede; sidste Gang med en samlet Merfortjeneste pr. Aar af ca. 30,000 Kr.

Kvinderne i Provinserne fik hurtig Gavn af Organisationen, navnlig i Horsens, hvor der allerede efter ca. 6 Maaneders Forløb gennemførtes en Overenskomst med Bryggeriet, der gav Kvinderne en Lønforhøjelse af fra 150 Øre til 240 Øre pr. Uge, foruden

at der sikredes dem, i Tilfælde af, at de kom til Skade paa Bryggeriet, en Erstatning af 175 Øre pr. Dag de første 13 Uger.

Herved er det tilfulde konstateret, at kvindeligt Arbejderforbund fuldt ud er i Stand til at varetage de kvindelige Bryggeriarbejdernes Interesse, saavel i København som i Provinserne.

Nu har Hr. Carl Hansen imidlertid opdaget, at her var noget at gøre, og ligesom han i sin Tid saa sin Fordel ved at inddrage under sit Forbund alle de af Dansk Arbejdsmands Forbund organiserede Bryggeriarbejdere, saaledes gør han nu ogsaa Forsøg paa at splitte og inddrage under sig de af Kvindelig Arbejderforbund organiserede kvindelige Bryggeriarbejdere; det er jo en nem Maade at udvide sit Forbunds Rammer paa, og det koster næsten intet.

Paa den forrige Kongres Bryggeriarbejdernes Forbund afholdt, blev følgende Resolution vedtaget:

„Kongressen henstiller til Afdelingerne at hjælpe det kvindelige Arbejderforbund med at organisere Kvinderne paa Bryggerierne“.

Om denne Resolution kan man jo ikke sige andet, end at det var den rigtige Ordning af Organisationspørgsmaalet, idet den jo udtaler, at Kvinderne rettest bør tilhøre deres egen Organisation og ikke Mændenes. Om Carl Hansen allerede paa dette Tidspunkt havde nogen Bagtanke med Resolutionen er ikke godt at sige; men man har jo Lov til at tro, at han allerede da har tænkt: lad os bare være Kvindelig Arbejderforbund behjælpelig med at organisere Kvinderne, for naar det er gjort, saa hugger vi dem.

Hans Hjælp har vi nu ikke mærket stort til; thi naar vi undtager Horsens, har vi kun mødt Vrangvillighed og Udflugter, naar vi henvendte os til Bryggeriarbejdernes Afdeling i Provinshyerne og bad dem være os behjælpelig; ja et enkelt Sted (Aarhus) har de endog modarbejdet os i vore Bestræbelser for at organisere Kvinderne. Resolutionen har altsaa kun virket paa ét Sted.

Nu begynder Carl Hansen altsaa paa Værket, at skade Kvindernes Centralorganisation, ivrigt assisteret af en Kvinde, Fru Anna Larsen, der tidligere har arbejdet paa Tuborg Fabriker, og dér i et Aarstid været Formandinde for Kvindelig Arbejderforbunds Tuborg Afdeling. Hun blev imidlertid i April Maaned afsat som Formandinde paa Grund af stor Ekstravagance, og var som Foreningsleder meget uheldig i sin Optræden; hun var kort forinden afskediget fra Bryggeriet paa Grund af sin udfordrende Opførsel og Optræden.

Med denne Anna Larsen ved sin Side begynder nu Carl Hansen et Felttog, og for hendes Vedkommende et Hævntog, mod

Kvindeligt Arbejderforbund, der let kan ødelægge Aaringers Arbejde og udsaa Mistillid indenfor de kvindelige Bryggeriarbejdere; men saa er disse jo ogsaa lettere at drage over i Carl Hansens Lejr.

Jo, det kan ikke nægtes, at det er en nydelig Fremgangsmaade; men om Carl Hansen som Forbundsleder kan være en saadan Opræden bekendt, om hans Værdighed som saadan ikke vil lide et Knæk i alle retskafne organiserede Arbejderes Bevidsthed, overlader jeg ganske til dette Blads Læsere.

For Hovedbestyrelsen for kvindeligt Arbejderforbund i Danmark

Olivia Nielsen,
Forretningsfører.

*

Paa denne Artikel svarer ikke Hr. Carl Hansen, men Hr. Knud Hansen, Kolding, i Bryggeriarbejdernes Fagblad følgende:

Fru Olivia Nielsen angriber Carl Hansen.

Fru Olivia Nielsen har i Arbejdsmandenes Fagblad faaet optaget en Artikel, der fra Begyndelsen til Slutningen er et personligt Angreb paa Bryggeriarbejdernes Forretningsfører, Hr. Carl Hansen. Artiklen aander en noget hadsk Bitterhed, der for hver Linie, man læser, truer med at gaa over til skummende Raseri. Hun slutter sin Banstraale med at indanke Carl Hansen for alle „retskafne“ organiserede Arbejderes Dom og hentyder herved til, at Carl Hansen vil lide et frygteligt „Knæk“.

Der kunde dog vist være Grund til at underkaste Fru Olivia Niensens Banbulle en nærmere Prøvelse for at se, om den ikke har sit Udspring i gale Synspunkter og manglende Kendskab til Bryggeriarbejdernes Forbunds og specielt Carl Hansens Virksomhed. Folk, der er ukendt med de virkelige Forhold, vil let af Fru O. Niensens Artikel drage den Slutning, at hele Carl Hansens hidtidige Virksomhed har været begrænset til at rive de Bryggeriarbejdere, som Dansk Arbejdsmands Forbund har organiseret, bort fra denne Organisation, for at disse at danne et Landsforbund. Og nu, da dette er fuldbyrdet, kan det alligevel ikke tilfredsstille Carl Hansens Ærgærrighed. Han vil ogsaa have fat i alle kvindelige Bryggeriarbejdere, som Fru Olivia Nielsen — efter eget Sigende — skal have kostet saa mange Penge paa at faa organiseret.

Det gaar heldigvis ikke altid saa galt til, som Præsten prædiker, og det hænger heller ikke saaledes sammen, som Fru O. N. skriver. Dansk Arbejdsmands Forbund havde ganske vist i Midten af Halvfemserne gjort et Forsøg paa at organisere Bryggeriarbejderne, men det vidtomfattende Forbund spændte allerede den Gang en Mængde Brancher indenfor sine Rammer. Der var mange Jern i Ilden, og de skulde alle passes, for at ingen af dem skulde forbrænde. Intet fornuftigt tænkende Menneske vilde forlange, at D. A. F.s Ledelse skulde kaste sig over at organisere Bryggeriarbejderne, og saa lade andre Grene indenfor Forbundet forsumpe. Men det store komplicerede Maskineri indenfor Dansk Arbejdsmands Forbund bevirkede selvfølgelig, at det kun gik smaat fremad med Bryggeriarbejdernes Organisation. I København stod der saaledes en Mængde Bryggeriarbejdere udenfor Organisationen. Paa de store Carlsbergbryggerier var der ikke en Mand organiseret. I Odense, hvor Bryggeriarbejdernes Fagforening nu tæller 150 Medlemmer, havde Arbejdsmandene kun formaaet at organisere 18 Mand. De Kolding Bryggeriarbejdere havde stiftet en selvstændig Afdeling under D. A. F. Ellers stod de enkelte Bryggeriarbejdere, der i enkelte Provinsbyer var organiserede, i Arbejdsmandenes Fagforeninger, som i Almindelighed omfattede alle Brancher udenfor de tekniske Fag. Følgen heraf blev, at Bryggeriarbejderne, hvad Løn- og øvrige Forhold angik, maatte nøjes med

at holde Fodslag med den Klasse indenfor D. A. F., der havde fast Arbejde. Der kunde derfor ikke gøres store Fremskridt.

Carl Hansen med flere saa da klart, at skulde Bryggeriarbejdernes Organisation blive en fuldbyrdet Kendsgerning, da maatte det ske ved, at de organiserede sig som et Industriforbund. Det skal ingenlunde bebrejdes D. A. F., at det gjorde Forsøg paa at drage Bryggeriarbejderne indenfor Organisationen, tværtimod. Men det berettiger ikke Fru O. N. til at kaste Smuds paa en Mand som Carl Hansen, der bevislig har udført et saa dygtigt og fortjenstfuldt Arbejde: at samle saa godt som alle Bryggeriarbejdere i Danmark under Organisationens Fane, for derefter at gennemføre en betydelig Forbedring af deres økonomiske Kaar.

Fra Bryggeriarbejderne stiftede deres Organisation, er Minimallønnen i København forhøjet med 4 à 5 Kr. pr. Uge. I Provinserne var Minimumslønnen for de i D. A. F. organiserede Bryggeriarbejdere 14 à 15 Kr. Den er nu i alle større Provinsbyer 18 Kr., i enkelte større Byer endog 19 Kr. Foruden er en Del Gøder, som Løn i Sygdomstilfælde, frit Øl og meget andet, der tidligere modtoges som Naadegaver, bleven fastslaaet som en Ret. Carl Hansen har med Dygtighed og Energi ledet Forbundets Agitation og ført de Forhandlinger med Arbejdsgiverne, der har bragt Medlemmerne saa store Fordele.

Fru Olivia Nielsen vilde antagelig heller ikke have kastet denne Stinkpote efter Carl Hansen, hvis han ikke havde haft sin Opmærksomhed henvendt paa **Kvindernes Organisation**.

Det bør dog straks noteres, at Carl Hansen kun nødtvungent er gaaet med til, at Bryggeriarbejderne udvidede deres Rammer til ogsaa at omfatte Kvinderne. Det er imidlertid konstateret, at Olivia Nielsen, trods Bryggeriarbejdernes velvillige Sympati og Støtte, ikke har magtet den Opgave at organisere de Kvinder, som arbejder i Provinsbryggerierne. Og desværre syntes Fru Niensens Mismod at tyde paa, at der blandt de kvindelige Bryggeriarbejdere i København, som sorterer under Fru O. N.s Ledelse, gærer en Misfornøjelse, der truer med at bryde Organisationens Baand. Da Bryggeriarbejderne paa deres sidste Kongres vedtog at organisere Kvinderne paa Bryggerierne, var det ingenlunde med den Hensigt at underminere Fru O. N.s Organisationsarbejde eller at kapre de Medlemmer, som staar i den Organisation, hun leder. Nej, vor Opgave har været og er fremdeles at bringe de Kvinder indenfor Organisationens Ramme, som Fru O. N. ikke har formaaet at organisere.

Vi vil ikke kapre fra Det kvindelige Arbejderforbund, men supplere det. Selvfølgelig kan vi ikke stille os passive, hvis en Afdeling slaar sig løs fra Det kvindelige Arbejderforbund og truer med at opløses. Det vilde være uforsvarligt og blive fordømt af enhver Organisationsmand, om vi ikke søgte at knytte dem til vor Organisation i Stedet for at lade dem hvirvles fra hinanden ud paa de uorganiseredes usikre Veje.

Havde Carl Hansen ikke strittet imod, vilde vort Forbund forlængst have optaget Kvindernes Organisation paa vort Program. Der forelaa nemlig allerede i 1899, da vi holdt Kongres i Odense, Forslag fra Provinserne om, at Forbundet skulde søge at organisere Kvinderne. Thi efterhaanden som Mændenes Løn forhøjedes, fremkom den grolle Modsætning, at Mændene havde en Løn fra 18 til 24 Kr. om Ugen, medens der kun betaltes Kvinderne 7, 8 à 9 Kr. om Ugen.

Da Bryggeriarbejderne holdt deres Kongres 1901 i Aarhus, fremsattes der fra flere Byer Forslag om Kvindernes Organisation. Men Carl Hansen besad fremdeles en Tyrketro paa, at Fru O. N. skulde løse den Opgave at organisere Kvinderne, og paa hans

Forslag vedtoges den af Fru O. N. citerede Resolution, der gik ud paa at støtte det kvindelige Arbejderforbund i dets Arbejde med at organisere Kvinderne.

Samme Efteraar foretog Fru Olivia Nielsen sammen med sin „Sekretær“ en Agitationsrejse Landet rundt, og overalt blev hun velvillig støttet af Bryggeriarbejderne. Resultatet af dette Arbejde blev nogle smaa Foreninger, der efter kort Tids Forløb sygnede hen og opløstes. Horsens er saavidt mig bekendt det eneste Sted, hvor der opnaaedes et positivt Resultat. Hvad der derimod var blevet en Kendsgerning var, at Olivia Nielsen ikke var i Stand til at organisere de kvindelige Bryggeriarbejdere i Provinserne.

Rundt omkring fra Provinsafdelingerne kom der Andragender til Hovedbestyrelsen om Tilladelse til at organisere Kvinderne. Og da Forbundet i Foraaret holdt sin Kongres i København, forelaa der Forslag fra en Mængde Afdelinger om, at Forbundet skulde tage sig af Kvindernes Organisation. Saavel Carl Hansen som den øvrige Del af Hovedbestyrelsen saa nu klart, at det var ørkesløst og tillige uklogt at bekæmpe Tanken. Det var saa meget mere unaturligt at stille sig afvisende, som Erfaringerne fra Typograferne, Tobaksarbejderne, Tekstilarbejderne o. m. fl. havde vist, at det var den Maade, hvorved det bedst lod sig gøre at knytte Kvinderne til Organisationen.

Hovedopgaven maa dog være, at Kvinderne organiseres og derved beskyttes mod vilkaarlig Behandling og hensynsløs Udbytning. Om det skal ske gennem det kvindelige Arbejderforbund eller industrivis i de bestaaende Organisationer, er dog i Grunden et underordnet Spørgsmaal. Man maa selvfølgelig benytte den Vej, der lettest fører til Maalet, og her har Ertaringen vist, at det bedst lader sig gøre at organisere Kvinderne gennem Industriforbundene.

I Provinserne er der gjort mange mislykkede Forsøg paa at organisere alle de Kvinder, som ernærer sig ved eget Arbejde, i en Kvindeorganisation. Men disse Bestræbelser er for def meste løbne ud i Sandet. Hvad det i Reglen har skortet paa, er at finde saadanne stedlige Ledere blandt Kvinderne, som har forstaaet den Opgave, som har været stillet til dem. Vanskelighederne ved Kvindernes Organisation maa man ogsaa søge deri, at en Del af Kvinderne kun rent midlertidig søger Beskæftigelse i Fabrikker og lignende. Naar de unge Kvinder indgaar Ægteskab, forlader de som oftest det industrielle Arbejde. Denne stadige Skiften er en medvirkende Aarsag til, at Kvinderne har vanskeligt ved at holde deres Organisationer samlet. De har savnet den stærkere Haand fra Mændene til at holde Justits i Rækkerne. Det har de mandlige Organisationer indset, og man er derfor i alle de Fag, hvor der beskæftiges Kvinder, gaaet den Vej at knytte dem til de mandlige Forbund.

Bryggeriarbejdernes Forbund har nu ogsaa, efter at det har set, at alle andre Muligheder for de kvindelige Bryggeriarbejderes Organisation er udelukket, gaaet den samme Vej. Og heri har de sikkert handlet rigtigt og burde høste Paaskønnelse fra Kvinderne derfor.

Fru Olivia Nielsen har ingen Grund til at skyde med sine giftige Pile efter Carl Hansen, fordi han har optaget et Arbejde, som hun ikke har været i Stand til at fuldføre.

Kolding i Oktober 1903.

Knud Hansen.

Vi skal først udtale vor Forbavelse over, at det er Hr. Knud Hansen, Kolding, og ikke Hr. Carl Hansen, København, der paatager sig det Hverv, at imødegaa Fru Nielsen for den i Arbejdsmandenes Fagblad optagne Artikel om Bryggeriarbejdernes Forbunds Splittelsesforsøg mod vor Organisation, da han, som bosiddende i saa fjærr

en Provins, ikke paa nært Hold har kunnet danne sig noget Begreb om, hvorledes disse Splittelsesforsøg er gaaet for sig, vi kan da kun formode, at Hr. K. H. har faaet en ensidig Fremstilling af Forholdene og derefter begaaet foranstaaende.

Hr. K. H. begynder med at fable om Angreb, hadsk Bitterhed, skummende Raseri, gale Synspunkter osv., for derefter at gaa over til at omtale Bryggeriarbejdernes Forhold til Dansk Arbejdsmands Forbund.

Denne Del af hans Produkt vil vi ikke beskæftige os med, men ganske rolig hen- vise til det Svar, der herpaa senere vil fremkomme fra Dansk Arbejdsmands Forbund.

Derefter fortsætter K. H. med en Omtale af Carl Hansens dygtige Ledelse af Br. Arb. Forb., om hvor meget Lønnen er blevet forhøjet o. s. v. Denne Side af Carl Hansens Virksomhed har jo slet ikke været berørt end ikke med en eneste Antydning, saa vi formoder, at K. H. ikke maa have gennemlæst Fru N.s Artikel, før han paatog sig Defensoratet for Carl Hansen.

Til Beroligelse for K. H. skal vi dog oplyse ham om, at vore akkordlønnede Medlemmer paa Bryggerierne kommer ganske nær op til den af ham omtalte Løn for Br. Arb. Forb.s Medlemmer, og vi kan tillige anføre, at vore Medlemmer ved Tilskadekommen paa Bryggerierne i de første 13 Uger faar udbetalt fuld Dagløn.

Saa kommer K. H. endelig til Kærnepunktet; han skriver: Fru N. vilde antagelig heller ikke have kastet denne Stinkpote efter Carl Hansen, hvis han ikke havde haft sin Opmærksomhed henvendt paa *Kvindernes Organisation*.

Nej netop det vilde Fru Nielsen ikke, og mere end tilladelig Ligealdighed vilde hun udvise, hvis hun uden videre og uden Modstand tillod Carl Hansen at ødelægge og splitte det af hende saa nøjsommelig udførte Organisationsarbejde. K. H. omtaler, at Fru Niensens Mismod maatte stamme fra, at der indenfor de kvindelige Bryggeriarbejdere i København hersker nogen Misfornøjelse med hendes Ledelse, og denne Misfornøjelse truer med at bryde Organisationens Baand. Vi maa spørge K. H. om der indenfor Bryggeriarb. Forb. hersker *absolut Enighed* om Carl Hansens Ledelse, om der ikke ogsaa findes Misfornøjede; vi tror det, ja vi tør paastaa, at der findes mange Misfornøjede ogsaa der, og hvad vilde K. H. sige, hvis en anden Organisation benyttede disse Misfornøjede til at sprænge hans Organisation, *det er netop det, Carl Hansen har gjort overfor os*, og det er det, vi protesterer imod. Carl Hansen har benyttet de Misfornøjede, og særlig den af os omtalte Anna Larsen til sine Splittelsesforsøg, og da det lader til, at K. H. er uvidende derom, skal vi oplyse ham om, at det var af vore Medlemmer fra Kroneølsbryggeriet Carl Hansen, Anna Larsen og den udenforstaaende Olivia Hansen dannede den kvindelige Forening under Br. Arb. Forb. og det var til disse Medlemmer Bryggeriarb. Organisation bevilgede 20 Kr. til at betale deres Restancer til os med. Paa Mødet, hvor Foreningen blev dannet, udtalte Carl Hansen til de tilstedeværende Kvinder — *nu skal De ikke omtale, hvad her er foregaaet i Aften, saa skal vi nok snart faa Tuborgs Kvinder med os* — nydeligt ikke sandt!

K. H. omtaler saa endvidere den af Fru N. citerede Resolution og fortsætter: samme Efteraar foretog Fru N. sammen med sin Sekretær (skal være Forbundets Sekretær) en Agitationsrejse Landet over, og overalt blev hun velvilligt støttet af Bryggeriarbejderne o. s. v. Her er K. H. igen paa den forkerte Side, Fru N. blev, naar undtages Horsens, *ikke støttet af Bryggeriarbejderne*, tværtimod, og af de af hende oprettede Foreninger af Kv. Bryggeriarbejdere er kun *Kolding* igen opløst. Kvinderne der meldte sig kort Tid efter ud med den Motivering, at de ikke behøvede at staa i nogen For-

ening. Dette tyder ikke heller paa nogen Støtte fra Bryggeriarb. tilmed fra K. H.s egen By.

Naar K. H. til Slut nævner, at Carl Hansen har optaget det Arbejde, Fru Nielsen ikke magtede, saa er han igen paa den forkerte Side af Sandheden; Fru N. har vist, at hun udmærket har kunnet magte sin Opgave, og havde hun faaet den af Resolutionen paalagte Støtte, da havde Resultatet ogsaa været, at der nu ikke havde staaet en eneste uorganiseret Bryggeriarbejderske her i Landet.

Vi skal anføre, at andre Organisationer, f. Eks. Dansk Arbejdsmands Forbunds forskellige Ledere paavirker Kvinderne paa de forskellige Arbejdspladser, indsender saa Meddelelse til vort Forbund, og ad denne Vej organiseres en Masse Kvinder; hvorfor har Bryggeriarb. Forb.s Ledere ikke gjort ligesaa, i Stedet for at staa ganske uforstaaende, ja endog paa sine Steder modarbejde os.

Naar K. H. har paataget sig at forsvare Carl Hansens Angreb paa vor Organisation, maa vi, som ovenfor nævnt, tro, at han ikke har været bekendt med de af os omtalte Forhold; men et kan vi forsikre ham om, at Kvindelig Arbejderforbund ikke giver op i den Kamp, Carl Hansen har begyndt mod os, men vi skal vide at føre den med alle til vor Raadighed staaende Midler.

De samvirkende Fagforbund

anbefaler de kvindelige
Bryggeriarbejdere at slutte sig til
Kvindelig Arbejderforbund.

Da vi blev gjort bekendt med, at Carl Hansen begyndte at drage vore Medlemmer ind under sit Forbund, tilsendte vi straks De samv. Fagforbund Besværinger derved, og der blev da paa Foranstaltning af Formanden Hr. Martin Olsen afholdt et Møde paa Fagforbundets Kontor mellem Repræsentanter fra os og Br. Arb. Forb.

Der blev paa dette Møde af Formanden for De samvirkende Fagforbund stillet følgende Forslag:

„Et Møde den 26. September mellem Repræsentanter for Bryggeriarbejdernes Forbund og de kvindelige Bryggeriarbejdere samt De samvirkende Fagforbund anbefaler de kvindelige Bryggeriarbejdere i København at danne Afdelinger under Det kvindelige Arbejderforbund.

Mellem de mandlige og de kvindelige Bryggeriarbejders Organisationer bør der tilvejebringes et Samarbejde gennem regelmæssige Møder og iøvrigt paa den Maade, som er den mest tjenlige under de til enhver Tid raadende Forhold.“

Da Bryggeriarbejdernes Repræsentanter ikke mente at have Bemyndigelse til at tiltræde Forslaget, blev Sagen behandlet paa et den 29. September afholdt Forretningsudvalgsmøde; her vedtoges det at tilsende Bryggeriarb. Forb. følgende Skrivelse.

„Forretningsudvalget har behandlet Sagen paa et i Gaar afholdt Møde, hvor det vedtoges at opfordre det ærede Forbund til ikke at optage de alt organiserede kvindelige Bryggeriarbejdere i København, men derimod søge Samarbejde med Det kvindelige Arbejderforbund og støtte dette Forbund i sine Bestræbelser for at organisere Kvinderne paa de københavnske Bryggerier.

Idet jeg meddeler Dem dette, tillader jeg mig paa Forretningsudvalgets Vegne at anmode Dem om at overveje denne Sag meget nøje. Følgerne af en Beslutning

fra Bryggeriarbejderforbundets Side om at ville optage Organisationer eller enkelte Medlemmer af kvindelige Bryggeriarbejdere i København, vil medføre en Svækkelse af de alt bestaaende Organisationers Handledygtighed, hvorimod man, som Forholdene nu en Gang ligger, ved at arbejde hen til en Forening af de kvindelige Bryggeriarbejdere i København og søge hidført et Samarbejde mellem de mandlige og kvindelige Bryggeriarbejders Organisationer, bedre vil gavne Udviklingen af Arbejdernes Sammenslutning i enhver Henseende“.

Herpaa svarer Bryggeriarbejdernes Forbund ved Carl Hansen, at de ikke kan akceptere det fremsatte Forslag, og stillede et andet Forslag, der gik ud paa, at Bryggeriarbejdernes Forbund indtil 1. April 1904 op- hører med at optage vore organiserede Kvinder i deres Forbund udover de to Pladser, hvor Optagelse allerede var sket (Kroneølsbryggeriet og Carlsberg) mod at vi til Gengæld til den Tid skulle lade foretage en Afstemning blandt samtlige kvindelige Bryggeriarbejdere, om hvilket Forbund disse skulde tilhøre.

At vi paa ingen Maade kunde inklude os paa et saadant Forslag, der, naar man tager Hensyn til den Agitation, der fra Bryggeriarbejdernes Side kunde og ganske sikkert ogsaa vilde blive drevet omkring paa Bryggerierne, vil vore Medlemmer kunne forstaa, og da vi alt havde akcepteret det af Hr. Martin Olsen stillede Forslag, afvistes ganske naturligt Forslaget som uakceptabelt.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg tilstillede da Bryggeriarb.s Forbund følgende Skrivelse:

København, d. 16. Oktober 03.

Til Bryggeriarbejdernes Forbund.

I Skrivelse af 5. Oktober meddeler det ærede Forbund at det ikke kan akceptere det Forslag, som blev fremsat af Under- tegnede ved Mødet den 26. September dette Aar.

Forretningsudvalget maa meget beklage, at Forbundet har forkastet dette Forslag, som, hvis det var blevet vedtaget, sikkert vilde have været et godt Grundlag for et fremtidigt Organisationsarbejde blandt de kvindelige Bryggeriarbejdere.

Forbundets Forslag om at lade det bero paa en Afstemning blandt de kvindelige Bryggeriarbejdere i København om, hvilken Landsorganisation de vil tilhøre, kan hverken „Kvindeligt Arbejderforbund“ eller Forretningsudvalget tiltræde. Erfaringen har jo vist, at „Kvindeligt Arbejderforbund“ er i Stand til at varetage og fremme de omhandlede Kvinders Interesser, og vi tror, at det vil have været i Stand til at fuldføre Bryggeriarbejderskernes Organisation, naar der ikke var sket Indblanding fra Bryggeriarbejdernes Forbunds Side.

Forretningsudvalget betragter det som det naturligste, at Bryggeriarbejderskerne, som fra Begyndelsen er organiserede af „Det kvindelige Arbejderforbund“, ogsaa i Fremtiden bliver staaende i dette Forbund, og vi undlader ikke at gøre opmærksom paa, at det med de Midler, der staar til Raadighed, vil søge at oplyse Bryggeriarbejderskerne om, at deres Plads i Organisationen er i „Det kvindelige Arbejderforbund“. Vi henstiller til det ærede Forbund, at det undlader at agitere blandt Bryggeriarbejderskerne i København, men ganske overlader dette til „Det kvindelige Arbejderforbund“.

P. F. V.:

C. M. OLSEN.

Vi faar nu se, hvilken Virkning dette kan have paa d'Hrr. Carl og Knud Hansen.

Den 1ste November 1902

var det 10 Aar siden Fru Olivia Nielsen valgtes til Formand for Kvindelig Arbejderforbund.

I Dagens Anledning modtog Fru Nielsen mange Beviser paa Opmærksomhed af Medlemmer og Partifæller. Af de mange Telegrammer og Lykønskninger hun modtog aftrykker vi her to, der afgiver et godt Bevis paa, hvilken Sympati og Forstaaelse Fru Niensens Gerning har vundet.

De har været trofast i Arbejdet til at hæve Kvinderne til mildere Kaar end dem, de nu lide under, og De har med Energi støttet det Parti, der i Privatkapitalismens Afskaffelse ser Frelsen for hele det arbejdende Folk, Mand som Kvinde.

Socialdemokraten slutter sig derfor til de mange, der i Dag, 10-Aars Dagen for Deres Valg til Formand for Det kvindelige Arbejderforbund af 1885, takker Dem:

E. Wiinblad. C. Hordum.

* * *

Ti Aar.

Ti Aar baaret Kvinders Lid,
Ti Aars Byrder uden Famlen,
Ti Aars svunden, frugtbar Tid,
Ti Aars evig, evig Samlen.

Ti Aars Slid for Slidets Kvinde,
Ti Aars smaa og store Sejre,
Ti Aars Liv med Listen inde,
Ti Aars Grund til Fest at fejre.

Ti Aars Kamp i fylket Hær,
Ti Aars Daad med Haand paa Fæste,
Ti Aars Tid, der Guld var værd,
Ti — Til Lykke med de næste.

3 Kvinder.

Vi skal herved præsentere for vore Medlemmer 3 Kvinder, der i det sidste halve Aar har gjort sig særlig fortjente til vore Medlemmers Opmærksomhed.

Olivia Hansen

blev Formandinde for den af Forbundet i 1900 oprettede Afdeling for Vaske- og Rengøringskønerne. Da hun en kort Tid havde ledet Afdelingen saa godt, at Medlemsantallet gik ned til 14, stillede hun Fordring om, at Forbundet skulde lade hende en 3 Værelses Lejlighed og garantere hende 2 Kr. pr. Dag; hun vilde saa oprette et Anvisningskontor for Kvinder, der beskæftigede sig med Vask og Rengøring.

Forslaget blev behandlet og forkastet paa Forbundets Generalforsamling, og saa — ja saa meldte Olivia Hansen sin Afdeling ud af Forbundet, og siden har man intet hørt til hverken den eller hende, før hun — sammen med

Anna Larsen,

der havde været Formandinde for vor Tuborg Afdeling, og var blevet afsat fra denne Bestilling paa Grund af sin *upassende, udfordrende, ekstravagante* og som Foreningsleder *uheldige* Optraaden — optraadte ved nogle

Skandalemøder, de afholdt i August og September d. A. Paa disse Møder opvartede de Tilhørerne med saa ærekrænkende Udtalelser og Mistænkeliggørelser overfor Forbundets Bestyrelser, og særlig overfor Forretningsføreren Fru Nielsen, at denne saa sig nødsaget til ved Sagsanlæggelse at drage dem til Ansvar for deres Udtalelser. Sagen verserer endnu for Retten, og vi haaber, at de bliver klappet alvorligt af for deres Æreskænderier.

Kamma Lejsner,

der arbejdede under Lock-out'en hos Glud og Marstrand i 1897, blev senere efter indgivet Ansøgning optaget i Forbundet; hun har formodentlig ment, at der var gaaet Glemsel over hendes Navn, og slog derfor Følgeskab med Olivia Hansen og Anna Larsen, og viste sig i Besiddelse af Evner, der gjorde hende kvalificeret til at blive ekskluderet af Forbundet, og dette skete ogsaa paa Generalforsamlingen i Afdeling 1 den 29. Oktober d. A.

Ingen af disse 3 Kvinder kan optages i Forbundets Afdelinger.

Graadige Bryggeriarbejdere.

Fra 1. September 1902 til 1. Oktober 1903 har jeg været ansat som Ølkusk for Arbejdernes Bryggeri i Aarhus. Paa Grund af den stadig stigende Arbejdsløshed, og den deraf følgende mindre Omsætning, indstilledes imidlertid et Køretøj fra 1. Oktober d. A. Det blev da ordnet saaledes, at jeg fik Arbejde i Bryggeriet de Dage, der bryggedes, og de øvrige Dage i Kulgaarden, som tilhører samme Forretning. Men nu skete der noget mærkeligt, nemlig, at et Medlem af Bryggeriarbejdernes Forbund, som af og til har gaaet som *Ekstra-Mand*, nu henvendte sig med sin Bestyrelse til Forretningsfører J. Jensen og forlangte, at jeg skulde fjærges, og at han ansattes i Stedet som fast Arbejder, idet de forment, at deres Medlemmer havde første Ret til Arbejde i Bryggeriet. Jensen lod dog d'Hrr. forstaa, at Forretningen som saadan ikke kunne lade Bryggeriarb. Forbund bestemme, hvem der skulde antages til at udføre dets Arbejde. Det Hele resulterede i, at hvis d'Hrr. vilde mere, maatte de henvende sig til Bryggeriets Bestyrelse, hvilket de da ogsaa gjorde; men der gik det dem nok ikke bedre. Nu har de vistnok i deres Vaande henvendt sig til deres Hovedbestyrelse med Sagen, og vi faar nu at se, hvad de vil gøre. Jeg skal her oplyse, at vi 4 Kuske paa Bryggeriet alle er Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund.

En Gang i Sommer fik vi en Tilsigelse til at møde til Bryggeriarb. Møde. Vi sendte en Mand der op for at høre, hvad de vilde os; det var det gamle, at vi skulde udmelde os af vort gamle Forbund, og gaa ind i deres Separatorganisation. Men vi betakkede os, og jeg tænker mig, at dette vel er den egentlige Aarsag til min Dødsdom.

Men det faar være; jeg vil ikke skifte Forening, da jeg indser, at hvis d'Hrr. Bryggeriejere vil rejse en Kamp mod Bryggeriarbejdernes Forbund, da vil det vise sig, at Bryggeriarbejderne savner netop den Mod-

standskraft, som de har tabt ved at udtræde af de øvrige danske Arbejdsmands Rækker.

(Arbmd.s Fagblad).

M. P. Madsen,
Lollandsgade 46. Aarhus.

Julefester.

Københavns Afdeling 4 (Tuborg) afholdt i Lørdags i Salonen Phoenix en vellykket Julefest for Medlemmernes Børn.

Kl. 5 aabnedes Festen, og Børnene strømmede jublende ind til Dans om det smukt pyntede Juletræ, der med sin Masse af Pynt og Glimmer straaledede om Kap med de elektriske Lamper.

Fra 5—9 var det Børnenes Tid, og med al det Liv, et Barnesind rummer, gav det sig Glæden og Lystigheden i Vold. Børnene blev beværtet med Chokolade og Julekager, samt fik hver overrakt et Stykke Legetøj og 4 Alen Lærred. Kl. 9 plyndredes Træet, og Pynten uddeltes til Børnene, hvorefter de Voksne fik sig en rask Svingom til Kl. 3.

Bestyrelsen havde megen Ære af det smukke Arrangement.

Lørdag den 2. Januar holder Københavns Afdeling 1 Julefest i Rømersgade 22, og

Lørdag den 9. Januar er det Afdeling 3 (Petroleumsarbejdernes) Tur.

Lønforbedringer siden Kongressen 1901.

Siden vor Kongres i 1901 er det lykkedes Forbundet at faa gennemført Lønforhøjelser for nedenstaaende Brancher af Kv. Arbejderforbund, beregnet efter aarlig Merindtægt.

Bryggeriarbejderne, Tuborg, De forenede Bryggerier og Københavns Bryggerier og Malterier	35,000 Kr.
Bryggeriarb. i Horsens	2,330 —
do. i Helsingør	1,178 —
Petroleumsarbejderne	5,000 —
Tændstikarbejderne, „Glødefri“	3,250 —
Badekønerne p. d. Hambroeske Badeanstalter (6)	720 —
foruden 1/2 Øre af hver Badebillet.	
Nørrebros Papir- og Farvefabrik (6)	300 —
Mælkerarbejderne	3,780 —
Carl Lunds Fabriker	3,000 —
Maskinstrikkerne i Aarhus	1,800 —
Ialt	56,358 Kr.

Det kan betale sig at være Medlem af Kvindelig Arbejderforbund.

I sidste Øjeblik bliver vi gjort opmærksom paa, at Bryggeriarbejderne paa Aftapningsanstalten „Carlsberg“ vil **tvinge** vore Medlemmer til at udtræde af vort Forbund og indmelde sig i deres.

Vi opfordrer vore Medlemmer til ikke at tage Hensyn til denne Tvang, men ganske rolig blive staaende i vort Forbund, og det kunde blive ganske interessant at se, hvorvidt Bryggeriarb.s Forbund, trods De samvirkende Fagforbunds Paalæg, vil drive det.

Meddel paa vort Kontor alle Forsøg, der gøres i ovennævnte Retning.

Redigeret af G. OLSEN.

Trykt hos J. Henriksen, Rømersgade 22.

FAGBLAD

FOR

DE KVINDELIGE ARBEJDERE

Udgivet af Kvindelig Arbejderforbund i Danmark.

Nr. 2

JUNI 1904

1. Aargang

I Kamp.

Siden midt i Februar har vort Forbund været i Kamp med Trikotagefabrikant Simon Olesen i København.

Hr. Olesen, der begyndte sin Virksomhed her i København ved som „Uldjyde“ at vandre fra Dør til Dør, for at falbyde sine Varer, er siden da gaaet gradvis frem, indtil han nu staar som den stormægtige Fabrikant, der mener ikke at behøve at tage Hensyn til andre, hvorimod alle andre skal tage Hensyn til ham.

Efter at han ved Hjælp af sine Arbejderes Slid er naaet frem til at blive en af Kapitalens Spidser, kaster han alle Hensyn til Side og forlanger Arbejdernes fuldstændige Underkastelse, Opgivelse af deres Foreringsret, og egenmægtig dikterende, hvad disse skal have for deres Arbejde, og hvis nogen Arbejder protesterer, saa brutal Udsmidelse.

Det er ikke første Gang, at Forbundet maa føre Kamp med Hr. Olesen. I 1897 maatte vi saaledes tage en Tørn med ham; brutal og grov som han er, afviste han ogsaa den Gang al Tale om Forhandling og truede vore Repræsentanter med at smide dem ned ad Trapperne, ja, da de gik, var han saa elskværdig at aabne Døren og raabe: „God Gang i Støvlerne“. Jo, der blev god Gang, thi samtidig standsedes alt Arbejdet og Arbejderne forlod Fabriken. Hr. Olesen formaaede nu de øvrige Trikotagefabrikanter til at udelukke deres Arbejdere, og vi havde saa alle Maskinstrikkerne paa Gaden.

8 Uger efter maatte saavel Simon Olesen som de øvrige Fabrikanter give tabt, maatte underskrive Priskurante, og Arbejdet genoptoges over det hele; men siden da har Hr. Olesen næret et glødende Had til alt, hvad der hedder Fagforening, et Had, der nu er kommet til Udbrud, og som vil fares af det følgende:

Paa Hr. Olesens Fabrik findes en Del Automatmaskiner, der blev betjent af 10 Strikkere og Spolere. For Arbejdet ved

Maskinerne fandtes ingen Priskurant, da Maskinerne vare anskaffede siden den sidste Priskurants Godkendelse. Hr. Olesen havde nu erfaret, at Strikkerne havde en Priskurant under Udarbejdelse efter de Priser, der hidtil var bleven betalt for Arbejdets Udførelse, og hans gamle Had til Fagforeningen vaagnede. Han nedskrev i Hast en Prisliste, der nedsatte Priserne saaledes, at Arbejdernes ugentlige Fortjeneste reduceredes med 3 à 4 Kr.; denne Prisliste præsenterede han for Arbejderne den 4. Februar og forlangte øjeblikkelig Godkendelse deraf. Arbejderne forlangte nu et Par Dages Betænkningstid, dels for indbyrdes at konferere om Priserne, dels for at overgive Sagen til Forbundet, men Hr. Olesen forlangte Godkendelse af Reduceringen inden Aften, hvis ikke, vare de afskedigede alle.

Da Arbejderne ikke tænkte sig Muligheden af et saa brutalt Magtbud fra Hr. Olesens Side, mødte de som sædvanlig næste Dag, men da deres Arbejde om Aftenen skulde indskrives, blev dette gjort efter de af Hr. Olesen dikterede Priser, og da Arbejderne protesterede, svarede Værkføreren Hr. Nielsen: „Hvad Satan vil I saa her for? Jeg synes, at I fik tydelig Besked i Gaar. Vil I ikke strikke for de nye Priser, kan I gaa!“ og dermed var Arbejderne ved Automatmaskinerne smidt ud.

Forbundet tog saa Affære og henvendte sig ved et Udvalg til Hr. Olesen, for at faa Sagen ordnet; men længe skal man lede, før man træffer en saa uartig og udannet Arbejdsgiver som Hr. Olesen. Det var umuligt at tale ham til Fornuft, og Udvalget maatte gaa uden Resultat, medens Hr. Olesen viste sin Dannelse ved at raabe Ukvemsord efter dem, da de gik ned ad Trapperne.

Sagen blev nu overgivet til De samvirkende Fagforbund, og man forlangte Sanktion til at standse Arbejdet for Hr. Olesens øvrige Strikkere og Spolere; denne Sanktion gaves, og det meddeltes baade Fabrikantforeningens Formand og Hr. Olesen, at for saa vidt der ikke blev truffet en Ordning

med Forbundet, vilde Arbejdet blive standset den 29. Februar.

Dette frugtede for saa vidt, at der blev berammet et Forhandlingsmøde til den 23. Februar. Her mødte Fabrikantforeningens Formand, Forbundets Udvalg samt Hr. Olesen og hans Værkfører. Hvis man af dette Møde havde ventet nogen Imødekommenhed fra Hr. Olesens Side, saa skulde man blive skuffet, thi nu havde han nedsat Priserne til Halvdelen, ja for enkelte Ting endog under Halvdelen af, hvad der tidligere havde været betalt, og tillige udskældte han vort Udvalgs Medlemmer for Løgnere m. m.

Da man saaledes ikke kunde opnaa nogen Enighed om Spørgsmaalet, udbad vi os nyt Tilbud til næste Dags Aften, for at forelægge det for Maskinstrikkernes Generalforsamling, der skulde afholdes om Aftenen. Tilbudet kom, men var ganske uacceptabelt, og Generalforsamlingen vedtog enstemmigt at standse Arbejdet til den fastsatte Tid.

Mandag den 29. Februar henvendte vor Forretningsfører sig til Hr. Olesen for endnu en Gang at forsøge en mindelig Ordning, men han var lige uvillig og Arbejdet erklæredes saa for standset. Det var imidlertid umuligt at komme i Forbindelse med Arbejderne; disse vare lukkede inde, og Hr. Olesen stillede sig i Porten, bevæbnet med en tyk Stok. Al Adgang blev forbudt og Olesen vandrede hoverende frem og tilbage. Fra en lige overfor liggende Ejendoms Loft havde vi imidlertid ved Tegn faaet Arbejderne gjort begribeligt, at der skulde standses, og straks forlod alle Fabriken.

Siden da har vi forsøgt ved et Par Henvendelser til Hr. Olesen, at faa en Afslutning paa Konflikten; men saa dannet og høflig er han, at han ikke har værdiget os et Svar; han vil Kamp, han har faaet den og vi skal vide at føre Kampen saaledes, at han kan mærke hvad det vil sige, at kæmpe med organiserede Arbejdere.

Det gjaldt nu for Hr. Olesen at skaffe sig andre Arbejdere i Stedet for de 90, der forlod ham, og utrolige ere de Anstrængelser, han har gjort sig; han har i de fleste

af Landets, saavel som i de svenske Blade, staaende Annoncer, hvorefter han søger Strikkere til en Løn, der overstiger den, hans gamle Strikkere kunde tjene, men uheldig har han været; nogle Individuer har kunnet skrabe sammen, strikke kunde de ikke, men fylde op paa Fabriken og ødelægge store Masser af Garn, det kunde de, det var jo altid noget.

Simon bandede og Skruebrækkerne ødelagde baade Garn og Varer. Værkføreren var ved at fortvivle, det var jo ham, der skulde oplære Hæderskvinderne og aflevere Varer, der kunde sælges.

Nu var gode Raad dyre, og de to Herre lagde Hovederne i Blød; de fandt da paa at besøge de Strejkende i deres Hjem for at faa dem til at udmelde sig af Fagforeningen og saa optage Arbejdet.

Vi kan se for os Storfabrikanten gaa Tiggergang til de Arbejdere, hvis Repræsentanter han kort forinden i sin Storhed havde nægtet at forhandle med; det maa ikke have været behageligt, men Hensigten helliger Midlet; det lykkedes ham at faa 10 til 1ste Paaskedag at give Møde i hans private Lejlighed, for at drøfte Arbejdets Optagelse. Han troede nu at have Spillet gaaende, men ak, ogsaa dette bristede, det blev forpurret og han var nu lige vidt.

Da greb Hr. Olesen til det sidste Middel; han greb i sin Pengepose, viste de blanke Kroner frem og lovede den af de Strejkende, der først vilde svigte Kammeraterne og optage Arbejdet, 80 Kroner, og se, der meldte sig hele 6. For en ubetydelig Del af de Penge, de selv havde været med til at slide sammen til Olesen, blev 6 Maskinstrikkere Forrædere mod Kammeraterne og Fagforeningen, og mærkelig nok havde disse 6 Paarørende blandt organiserede Arbejdere.

Med disse 6 hæderlige Kvinder og hvad der iøvrigt har meldt sig, har Hr. Olesen hidtil maattet klare sig; hvorlænge han endnu vil forsøge sig før han kommer i Tanker om at søge os, ved vi ikke, men et ved vi, og det er, at vi ikke er til Sinds at give tabt; vi skal vide at holde Hr. Olesen i den Suppedas, hvori han selv har ført sig. Forbundet hæver ikke Strejken, før han giver efter, søger Forhandling med os og anerkender vore Medlemmers Organisationsret.

I det sidst udkomne Numer af Arbejdsmændenes Fagblad findes nedenstaaende Svar fra Dansk Arbejdsmands-Forbund til Bryggeriarbejdernes Viceforretningsfører, Knud Hansen, Kolding:

Bryggeriarbejderne.

Det kvindelige Arbejderforbunds Forretningsfører, Fru Olivia Nielsen, skrev for

nogle Maaneder siden en Artikel her i Bladet om Bryggeriarbejderforbundets Forsøg paa at faa de af kvindelig Arbejderforbund organiserede Bryggeriarbejdere til at gaa over i Bryggeriarbejdsmændenes Organisation; dette har foranlediget, at Bryggeriarbejderforbundets Viceforretningsfører, Knud Hansen, Kolding i deres Fagblad lægger Navn til en længere Artikel om Striden mellem dem og de fagorganiserede Kvinder og om Bryggeriarbejdernes Stilling i det hele.

Fru Nielsens Artikel var jo særlig rettet imod Bryggeriarb. Forb.s Forretningsfører Carl Hansen; det overrasker os derfor at se, at denne ikke selv vover sig ud i et Gensvar, men som ovenfor nævnt maa lade sin Viceforretningsfører gøre dette. Knud Hansen kommer rigtignok derved til at spille en tarvelig Rolle, hvad ellers ikke ligger for denne ret intelligente Mand.

Bryggeriarbejdernes Artikel indledes med, at Fru Nielsens Artikel i vort Blad, kaldes for „aandende af hadsk Bitterhed“, „skummende Raseri“, „Bandstraale“ og „Bandbulle“ o. s. v., Ordblomster, som vi aldrig før har mødt i Fagorganisationens Presse, og som ogsaa helst bør holdes ude.

Knud Hansen gaar derefter over til at omtale Ting, som han næppe selv kender, nemlig Begyndelsen til Bryggeriarbejdernes Organisering, og han gør dette paa en Maade, som hans Blads Redaktør Carl Hansen absolut ved er urigtig. Forholdene fremstilles nemlig saaledes, at Bryggeriarbejdernes Interesser blev daarligt varetagne og blev forsømte, og at det kun gik smaat fremad for dem under Dansk Arbejdsmandsforbund, der havde for mange Jern i Ilden til at kunne passe dem alle. Sandheden er jo imidlertid, at vi har gennemført 3 — er tre — Priskuranter for de organiserede Bryggeriarbejdere i København, før Bryggeriarbejdernes Landsforbund saa Dagens Lys, og at vi ligeledes i København fra 1892—1893 aarlig har holdt mange Agitationsmøder for at faa de udenforstaaende Bryggeriarbejdere ind i Rækkerne, og at det var i Ly og Kraft af os, at det endelig i 1895 og 96 lykkedes at faa Bryggeriarbejderne organiseret i saa stor Udstrækning, at der betaltes Kontingent af 907 Medlemmer i Juni Maaned 1897. Endelig ved i alt Fald Carl Hansen jo godt, at uden os havde Bryggeriarbejderne ikke i Forsommeren 1897 faaet gennemført deres store og gode Priskurant i København, der skaffede dem den største Lønforhøjelse, de nogensinde har faaet.

For Provinsernes Vedkommende er det jo ogsaa en Kendsgerning, at det er os, der har taget det første solide Tag. Vi har lagt Grundstenen til Organisationen blandt Bryggeriarbejderne i alle Byer, hvor der fandtes større Bryggerier, og paa flere Pladser gennemført særlig Overenskomst for disse.

Knud Hansen skriver videre i sin (?) Artikel, at Carl Hansen m. fl. saa klart, at skulde Bryggeriarbejdernes Organisation blive en fuldbyrdet Kendsgerning, saa maatte det ske ved, at de organiserede sig som Industriforbund.

Dette fremsættes som en særlig Præmie til Carl Hansen, men kan absolut ikke stamme fra Knud Hansens Pen, thi Knud Hansen er jo kendt og skattet som en god Socialdemokrat, og en Mand, der sikkert ikke alene kender, men ogsaa retter sig efter sit Partis Beslutninger og Vedtagelser og han ved jo godt, at alt Carl Hansens Organisationsarbejde er i Strid baade med de skandinaviske Arbejderkongresbeslutninger og med de Grundsætninger, der blev og er de fagorganiserede danske Arbejderes Centralorganisation, „De samvirkende Fagforbund“. Hvad Knud Hansen maaske derimod ikke ved er, at Carl Hansen, da han i 1898 var til Stede som Repræsentant paa Mødet, hvor vi stiftede „De samvirkende Fagforbund“, her benyttede Lejligheden, medens vi andre diskuterede og vedtog Regler for solidarisk Samarbejde, til kaninagtig at underminere netop den Bygning, vi andre arbejdede paa at rejse. Knud Hansen kan herom faa Besked hos vor fælles Partimodstander, Bryggeriarbejder Lorentzen, i hans egen By, Kolding.

Saa fortæller Artiklen om de store Fordele, Bryggeriarbejderne har fundet ved, at de er bleven Industriforbund og kun alene derved. Lønnen er, siges der, i København hævet med 4 à 5 Kr. pr. Uge og i Provinserne er Lønnen hævet med indtil 3 à 4 Kr. pr. Uge.

Hertil skal vi bemærke, at i København fik Bryggeriarbejderne, medens de stod organiserede sammen med os i 1897 allerede i et Tag ca. Halvdelen af den Lønforhøjelse, der her er Tale om, saa her har deres Industriorganisation altsaa ikke hjulpen dem stort i de ca. 7 Aar, der er gaaet, siden de løb fra os. Og i Provinserne har vi, Dansk Arbejdsmands Forbund, i det samme Spand af Tid hævet vore Medlemmers Løn med fra 50 til 100 pCt. mere end Bryggeriarbejdernes Industriforbund har magtet at hæve deres Medlemmers Løn.

Om hele Spørgsmaalet, hvad Industriorganisationerne ved deres Separationer har skadet i al Almindelighed, og hvad Bryggeriarbejdernes Separation har skadet i Særdeleshed, skal jeg komme tilbage i en senere Artikel.

Selve Opgøret mellem Det kvindelige Arbejderforbund og Bryggeriarbejderforbundet skal vi ikke blande os ind i. Ikke fordi Sagen ikke interesserer os, eller at vi ikke ønsker at tage Standpunkt, tvertimod, Sagen interesserer os i høj Grad, og da Kvinderne fuldt og helt staar paa det danske Arbejderpartis Program og arbejder i Overensstemmelse med dette, medens Bryggeri-

arbejderne staar uden for dette Program og arbejder i Strid med det, saa er vort Standpunkt paa Forhaand givet, men naar vi ikke ønsker at blande os direkte ind i Striden mellem de to Organisationer, saa er Grunden den, at vi er vidende om, at Formanden for De samvirkende Fagforbund i Danmark, Hr. C. M. OLSEN, paa et Møde den 26. September f. A., hvor saavel de kvindelige som de mandlige Bryggeriarbejdere var repræsenterede, stillede Forslag om, at de kvindelige Bryggeriarbejdere skulde danne Afdeling under Det kvindelige Arbejderforbund, og at Fagforbundets Forretningsudvalg den 29. s. M. vedtog ganske at slutte sig til det af deres Formand indtagne Standpunkt, og endelig er vi vidende om, at De samvirkende Fagforbund ved Skrivelse til Bryggeriarbejdernes Forbund af 16. Oktober f. A. meddelte, at Fagforbundet ved de Midler, der staa til Raadighed, vil søge at oplyse Bryggeriarbejdernes om, at deres Plads er i Det kvindelige Arbejderforbund. Og vi kan ikke tro, at Fagforbundet vil lade det blive ved Ord alene, men at de ogsaa vil handle og varetage Kvindernes Interesser.

J. N.

• Gode Mennesker.

Maj Maaned har overlistet Vinteren med klare Soldage og udsprungne Træer, vaade og hvidlige i Morgenduggen, men knaldgrønne i Middagens stærke Lys.

Der er Varme i Luften, Mod i Menneskene. Maj Maaned er over os alle. Haabet spirer lysegrønt. Enhver har sine smaa Glæder. Den fattige Arbejderske paa Kvisten sætter sit grønne Rosentræ i det aabne Vindue og ser om Aftenen efter, hvormeget det er vokset. Hun syer et nyt Baand paa en gammel Hat — maaske — eller køber sig en helt ny. Den passer storartet til et rask Krøllepur om Panden eller til lange, bløde Haarbølger om Øre og Nakke.

Saa god Morgen da, smukke Foraarstid, evig dejlige Maj med glade Solskinssmil og Sommerrødme til saa mange.

Menneskenes Børn bliver gode i denne Tid — i alt Fald noget bedre end sædvanlig —, og det var netop om disse ægte Foraarsmennesker med det dybe, lyse Smil, det, der lever til Livet blæses ud, Menneskene med de ædle varme Hjerter, som banker for hver en Broder og Søster de ser, at jeg vilde sige et Par Ord. Det er de ægte Foraarsfugle, der ganske vist kvidrer Aaret rundt under alle Himmelstrøg, i alle Tungemaal, og som jeg elsker.

En efter en dukker de op i min Erindring.

Den første, jeg mindes, var en lille Kone med et rundt Ansigt og en rund Haand.

Naar jeg om Vintermorgen som en 7—8 Aars Purk tørnede ud i Sneen og Kulden, efter et passende Antal Rundtenommer amerikansk Fedtebrød, saa hun mig regelmæssig i den Gaard, hvor jeg gik i Byen, og klappede mig venligt paa Hovedet.

„Se, se, er Du der! Det er nok koldt i Dag! Hvad! Følg Du med mig!“

Og jeg stak en forfrossen lille Pote i en blød, varm Haand og gik med op i hendes dejlige Køkken, der laa i døst Lys fra Køkkenlampen med dybe Skygger over det vidunderlige, aabne Spisekammer, en ren Aladdins Hule med al Verdens Herligheder i Fade og Krukker paa hvidskurede Hylder.

Imens hun lavede The, saa jeg Ilden fra Komfurtherullet spille skarpt over mod to grønmaalede Vandspande paa en graamalet lille Bænk. Denne søde Forventningens Time med Theduft og Brødmaskinens hakhakhak og muntre Ord til mig, der sad og slog bum-bum med Hælene paa en brunmalet Tørvekasse.

Ja, derefter fulgte Theen og et imponerende Fad Smørrebrød, der smagte langt bedre end Fedtebrød, og endnu et venligt Strøg over Hovedet. Saaledes en hel Vintertid igennem.

— — Hun var god, ægte god —. Hun gjorde godt, fordi hun ikke kunde andet. Hun ødslede med varme Smil og Smaa-tjenester, som Maj Maaned ødsler med Solstraler.

Hun havde et Foraar i sit varme Hjærte, der skød friske Skud Aaret rundt.

— Og jeg blev større, kom ud i Verden, traf mange kloge Mænd, der vidste, hvad de vilde, og Kvinder ligesaa kloge som Mændene og ligesaa kolde. Men der dukker dog et Par elskelige Væsener op i min Erindring, en gammel, ædel Kvinde og hendes 38-aarige Datter i Kristiania. Storm og Uvejr har faret over denne Familie. Manden døde og efterlod dem i Fattigdom. Sønnen flakkede om i Verden; han havde intet lært; kun bedrev han lidt Opvarteri en Gang imellem.

En ældre Datter var paa Fattiggårdens Sindssygeafdeling, uhelbredelig sindssyg efter et Ophold i Italien med en rig norsk Familie. Og dog syntes hendes Løbebane til en Begyndelse saa glimrende, da hun var et stort Sprogtalent med et vindende Væsen, der aabnede hende Adgang til Rigmændenes Saloner og til Hoffet, og en Dag forærede Dronningen hende en dejlig Guld-kæde, som Familien endnu har.

Men den evige Kærlighed, der huserer i saa mange Hjærner og Hjerter, og skaber langt mere Sorg end Glæde, slog ogsaa ned i hende som en Ild, der brændte Tænkeevnen bort.

Hun kom træt og sær hjem til sin Moder og Søster. Hun afslog alle Indbydelser. Dødtræt var hun, og saa fandt hendes uro-

lige Sjæl endelig Hvile paa de Fattiges Sindssygeanstalt.

Kun en Gang imellem, naar Lyset dæmrede i hende, sendte hun et rørende Brev hjem til Moderen: „Kære Moder! Hvorfor maa jeg ikke ogsaa komme hjem til Jer, ligesaa vel som Marie? Jeg bliver snart vred paa Dig, Moder, hvis Du ikke siger ja. — —“. Men Sindssygen tog hende atter.

Saa svandt Vennerne bort fra Huset, som blev meget fattigt. Den næstældste Datter, der mestrede de tre Hovedsprog til Fuldkommenhed maatte ud at sy for en fattig Krone om Dagen. „Jeg kan ikke komme ind noget Steds med mit Fransk, Tysk og Engelsk, fordi jeg er saa upraktisk til at gøre mig gældende,“ sagde hun vemodigt smilende; „men kedeligt er det nu, at Mo'r skal sidde og strikke! — — Og vi kunde jo ogsaa nok bruge vort Køkken selv!“ Det lejede de nemlig ud til to fattige Fabriksarbejdersker, for 1 Krone om Ugen.

— Men Sol var der over disse Kvinder, vel snarest vemodig Septembersol end jublende Majsol; thi Sorgerne havde stemplet dem.

Lyst og venligt var der altid i deres tarvelige Stue. Sjælen her har den ædle Karakter. Et Stykke Brød og et godt Ord havde de til hver fattig Mand, der bankede paa, og naar Datteren kom slæbende op med et Par af Gaardens aller mest snavsede Børn, lo Moderen med og gav dem Kaffe efter en grundig Vask.

En sort, forrevet Puddelhund fik et hvidt Baand om sin ene saarede Pote, spiste Brød i Pundevis, fik Kød paa Kroppen og helt Skind — og løb sin Vej. „Men det var alligevel en god Hund,“ sagde Datteren, „den vidste naturligvis, at vi ikke havde Raad til at betale Hundeskat.“

„Ja, den vidste det,“ svarede Moderen henne fra sin Plads ved Vinduet, „for klog var han — den sorte Bams!“

— Jeg gik der og lærte lidt Fransk, og kom senere tilbage; men da var Datteren rejst over til en Millionærfamilie i New-York som Selskabsdame; thi i denne Stilling kunde hun bedre hjælpe Moderen, og den gamle Kone sad nu ene tilbage i et fattigt Værelse langt ude i Forstaden, ene, helt forladt, snehvid og vemodig med mørkt bag sig og graat foran. Men da jeg kom rejste hun sig straalende og sagde med et Smil, der lignede Rester af fordums Skønhed. „Gud velsigne Dem, at De ikke har glemt mig fattige Kone!“

Hendes Glæde var rørende, dyb og ægte.

Den varmer mig endnu, som Maj Maaned blide Sol.

— — Senere er denne Familie forsvunden for mig, trods al Efterforsken.

— — — Og endelig et tredie godt Menneske, lad mig nævne hans Navn, Ingeniør Pinto i Svovlbyen Castel termini, midt inde i Sicilien, den dejlige Ø med en Natur, der

henrykker — den grusomme Ø med modbydeligt Børneslaveri i Svovlminerne og ellers Middelalder helt igennem, usle Bøliger med Stalddøre, Lergulve eller Jordgulve, rindende Aar gennem ubrolagte Gader, eller Gader fyldte med Gødning i de værste Huller.

Midt i denne Elendighed er Pinto Socialisten, hadet af de Store, forbandet af Præsterne, og dog ikke elsket af Arbejderne, thi de er ikke Socialister endnu. Men Søndag Eftermiddag, naar de enten gaar paa Kroen eller i Kirke, samler Pinto dem udenfor disse to hinanden saa fjendtlige Døre og læser op af de socialistiske Blade, som de ikke selv kan læse, og forklarer dem om Tidens store Spørgsmaal.

„Hverver De saa Tilhængere?“ spurgte jeg.

„De kommer, de kommer“, svarede han med Øjne, der var dybe af Begejstring.

Da jeg rejste fra Byen, omfavnede han mig paa en graa, solbeskinnet Bjærskrant, hvorfra vi saa Byen ligge lysende mellem de duftende Mandeltræer, hvide af Blomster, og dybgrønne Marker, og bad mig tænke tit paa sig.

Han sidder og venter med Ildhu paa Omvæltningen ude fra den store Verden, med Fare for selv at blive væltet af de almægtige Grubedirektører.

Men saadan er de gode Mennesker, Idealister helt igennem, varme for andres Sag, uden stor Bekymring for deres egen — med store Krav til sig selv og englelig Overbærenhed mod andre.

De er uden Frygt og Vrede, selv naar Utaknemligheden rejser sit gule, stikkende Slangehoved mod dem.

Milde, varme, faste i Støbningen, af et helt, stort Stykke, vandrer de omkring under alle Himmelstrøg, blandt alle Slags Mennesker, spredende Lys og Varme og Haab og Mod som selve den kære, grønne Majmaaned.

J. P. BROCHMANN.

Arbejdernes nyeste kooperative Foretagende.

Efterat Arbejderne forlængst har vendt alle de private Sygekasser Ryggen, er Kampen nu optaget med de private Forsikrings-selskaber. Og dette med god Grund. Thi ligesom hine spekulerede i Arbejdernes Frygt for Sygdommen og dens Følger, spekulerer de private Folkeforsikringer i Arbejdernes Frygt for den Nød, der fremkommer ved Familieforsørgerens Død. Staten har paa dette Omraade som paa de fleste andre, forsømt sin Pligt overfor de Smaa i Samfundet. Medens den lavede en billig Livsforsikring for de Velhavende, overlod den Forsikringen af de mindre bemidlede til den private Udbygning.

Nu har de københavnske Fagforeninger og Sygekasser paataget sig den Opgave, som Staten burde have løst for længe siden, at danne en Livsforsikring, der byder Arbejderne Forsikringens Goder paa de billigst mulige Vilkaar.

Arbejdernes Livsforsikringsselskab, som nu har begyndt sin Virksomhed, skal løse Opgaven. Selskabet er baseret paa det samme Princip, som de øvrige Folkeforsikringsanstalter, nemlig ugenlig Indbetaling af Præmierne, hvilken Basis er en Betingelse for, at det store Flertal af Arbejderne overhovedet kan lade sig forsikre; men desuagtet byder Selskabet paa Præmier, der er ca. 20 pCt. billigere end de bestaaende Forsikrings-selskaber, der arbejder med ugenlige Præmier.

Men dette er ikke den eneste Fordel, Arbejdernes Livsforsikringsselskab byder fremfor de bestaaende Selskaber af denne Art.

Først og fremmest kan Selskabet tilbyde de Forsikringssøgende, at *Forsikringen træder i Kraft straks*, saasnart den er antaget, medens de hidtil bestaaende Folkeforsikringer har den saakaldte Karenstid fra 2 til 5 Aar, i hvilken Tid Forsikringerne slet ikke eller kun delvis er i Kraft.

Dernæst kan Arb. Livsforsikringsselskab tilbyde de Forsikrede Bonus. (Udbetaling af Overskudet til de Forsikrede) Bonus *reklamerer* ganske vist alle Forsikringsselskaber med. Men hidtil har jo intet Folkeforsikringsselskab været i Stand til at *udbetale* Bonus, og naar man ved, at disse Selskaber bruger omkring Halvparten af hele deres Præmieindtægt til at administrere for, kan man med Rette antage, at det har lange Udsigter med Bonusudbetalingen.

Arbejdernes Livsforsikringsselskab derimod har samtlige sine Forsikringer genforsikret i Statsanstalten for Livsforsikring, og foruden at Selskabet derved opnaar at kunne tilbyde de Forsikrede den størst mulige Garanti for Opfyldelse af Selskabets Forpligtelser, opnaar det tillige at deltage i Statsanstaltens Bonusudbetalinger, som i Følge Kontrakt skal gaa videre til de Forsikrede. Naar dertil kommer, at Selskabet kan tilbyde de Forsikrede en saa lang Restancefrist — ca. 1 Aar — at man derved kommer ud over alle de Hindringer, der ellers lægger sig i Vejen for Arbejderne, naar der er Tale om at binde sig til en regelmæssig Udgift, saasom Arbejdsløshed, Sæsonarbejde, Sygdom, Militærtjeneste osv., og Forsikringen forbliver i Kraft selv under Krig, samt at de i Selskabet tegnede Forsikringssummer i Henhold til kgl. Konfirmation af vedkommende Paragraf i Selskabets Statuter er undtagen fra Arrest, Beslag og Eksekution, vil man forstaa, at det er mange og store Fordele, der bydes i Arbejdernes Livsforsikringsselskab fremfor i de Forsikringsselskaber, Arbejdernes store Masse har benyttet hidtil.

Det er Meningen, at Selskabet lidt efter lidt vil søge det indrettet saaledes, at Arbejderne kan indbetale Præmierne samtidig med deres Fagforenings- eller Sygekassekontingent.

Selskabet har sit Kontor i Nørre Farimagsgade 47, 3. Sal, lige over Soc.-Demokr.s Redaktion, og har Telefon Nr. 7927.

En Afklapsning.

I vort Blad for December meddelte vi, at vor Forretningsfører, Fru Olivia Nielsen, havde set sig nødsaget til at anlægge Sag mod to forhenværende Medlemmer, Fruerne Olivia Hansen og Anna Larsen. Disse to Kvinder havde, paa nogle af dem arrangerede Skandalemøder, opvartet Tilhørerne med saa ærekrænkende Udtalelser om Fru Nielsen, at en Sagsanlæggelse var nødvendig.

Siden da har Sagen verseret for Københavns Kriminall- og Politiret, og der er nu falden Dom. *Olivia Hansen blev idømt en Mulkt til Staskassen, stor 50 Kr., subsidiært 7 Dages simpelt Fængsel samt til at betale Sagens Omkostninger med 13 Kr. 49 Øre; de fornærmelige Udtalelser mortificeredes.*

For Anna Larsens Vedkommende var Sagen paa et tidligere Stadium sluttet mod, at hun til Protokollen afgav følgende Erklæring:

Indklagede udtaler, at hun ikke selv har brugt nogen af de i Klagen omhandlede fornærmelige Udtalelser imod Klagerinden, og hun erklærer, at hele Mødet var kaldt sammen, udelukkende for at faa oplyst en Del Regnskabsting, som ikke kunde komme frem paa Generalforsamlingen, og at Mødet udelukkende var et Forretningsmøde, og ingenlunde var kaldt sammen for at fornærme Klagerinden eller være et Angreb paa hendes gode Navn og Rygte.

Naar Fru Nielsen ved Afgivelse af denne Erklæring hævdede Sagen mod Anna Larsen, var Grunden den, at denne stadig nægtede at have brugt de paaklagede Udtalelser (Mødet har formodentlig svigtet hende) og dels fordi de af os førte Vidner, da de kom for, ikke turde fastholde de til os afgivne Forklaringer.

Fru Nielsen har imidlertid god Grund til at være tilfreds baade med Dommen og Erklæringen, og vi tror det vil være noget, før de gode Damer igen vover sig ud i en lignende Historie.

Afdelingslovenes § 1, Afsnit d. vil blive bragt i Anvendelse mod de Medlemmer, der har taget Arbejde hos Simon Olesen under Konflikten.

Forbundets Sagfører har faaet Sagen til videre Besørgelse.

Redigeret af G. OLSEN.

Trykt hos J. Henriksen, Rømersgade 22.

FAGBLAD

FOR

DE KVINDelige ARBEJDERE

Udgivet af Kvindelig Arbejderforbund i Danmark.

Nr. 3.

SEPTEMBER 1905.

2. Aargang.

Kammeratskab.

»Hvi fordrer I ikke med tusinde Stemmer af Guldkalven, som Eders Bødler dyrker, et saftigt Stykke, en Mørbradsskive?» spørger Holger Drahmann Arbejderne i »Engelske Socialister».

Ak ja, hvorfor fordrer I ikke, I Arbejdets Kvinder, der fra Morgen til Kvæld står bunden til Arbejdspladsen, til den klappende, rullende Maskine, medens hver en Nerve er spændt til det yderste.

Vi skal sige Jer det: Fordi I ikke tror paa hverandre, fordi I ikke har følt det gode Kammeratskabs Styrke som en rislende Strøm af varmt Blod igennem Hjertet. I har ikke følt Velværet, som Tilliden til Sidsmanden giver. I har bare følt Fattigdommen Afhængigheden og Frygten for ikke at have Brød i Huset og Pengø til Værten.

I kender ikke Organisationens jublende Kraft, har kun følt Jer som Slaver af det moderne Produktionsanarki. Men nu da Maskinteknikens kraftige Udvikling kaster flere og flere Kvinder ind paa Arbejdsmarkedet, maa I se at faa Øjnene op. I maa huske, at en intelligent Kvinde bliver aldrig Slave. Lænkerne kan lægges dem om Haand og Fod, Trælleaaget hænges dem paa Skuldrene og Slavefogdens brutale Magt kan tvinge dem til at gøre, hvad der ellers vilde være dem modbydeligt — Slaver bliver de dog aldrig.

Under Slavens snavsede Arbejdsdragt vil skjule sig den fribaarne Kvinde, der kun venter paa det belejlige Øjeblik, da hun kan bryde sin Lænke og kaste sit Aag. Man er først Slave eller Træl, naar Slave- eller Trællesindet sidder en i Kroppen og bliver som et med denne og dens Gærning. Bag den smudsige Arbejdskofte skjuler sig ofte den højbaarne Tanke, bag Herredragten ofte det usleste Slavesind.

I er ikke Socialister. Var I det, saa vilde I føle Stoltheden over at tilhøre en Klasse et Samfundslag der er saa nyttigt som de organiserede Arbejdes.

»Tyve Aars Socialisme», har Hørup en Gang sagt, »har blandt Arbejderne skabt

mere Eftertanke og Intelligens, mere Forstaaelse og Interesse og større Evne til at handle i Følge Grunde end den hele Skolegang siden 1814. Derfor er det Civilisation.

I mange Aar stod Kvinderne dels uden Organisation, dels, hvor der var Organisationer, med et lille, ubetydeligt Medlemsantal, uden Ævne til at udrette noget. Den lille Flok af klassebeviste Kvinder, der gennem Modgangen fastholdt Troen paa Fremtiden, kælede for den som det bedste, de ejede; de vidste, at den Dag vilde komme, da deres hidtil uforstaaende Kammerater trængte til den. De kendte det gode Kammeratskabs Styrke. Og Dagen kom, hvor Organisationen skulde prøves, mange Sejre vandtes, ogsaa Nederlag kan noteres, men Organisationen bestod Prøven til Lykke og Velsignelse for dem der troede paa dens Magt.

Til dem der endnu er, eller lader som uforstaaende, vil vi sige, ryst Sløvheden og Slavesindet af Jer, bliv stærk i Troen, slut Jer til Organisationen, og ingen Magt kan kue og knuse Jer.

Det fejler jo ikke, at der blandt de arbejdende Kvinder ogsaa findes gifte Kvinder, hvis Mænd i mange Aar har tilhørt deres respektive Fagorganisationer. Disse Mænd, der selv kender det gode Kammeratskabs Styrke, appellerer vi til. Lad Hustruen, hvis hun ikke allerede er Medlem af sin Organisation, hurtigst blive det. Føler Du det selv som en Lykke at have de gode Kammeraters Støtte, lad da din Hustru ogsaa faa Del deri. Dit Hjem vil vinde derved, din Sag vil blive uovervindelig. — *Og den er det værd.*

Vor Lønbevægelse.

Paa Traad- og Kabelfabriken i Middelfart er i det sidste Aarstid paabegyndt en ny Virksomhed, nemlig Kædefabrikation, til denne Virksomhed benyttes Kvinder, der betjener elektriske Svejsemaskiner. Forbundet, der med Fabriken har Overenskomst om

Priserne ved Sømfabrikationen og Pakningen af disse, har nu ogsaa med Fabriken afsluttet Overenskomst, der fastsætter Priser for Klædefabrikationen. Samtidig er Lønnen for daglønnede Kvinder blevet forhøjet med fra 1 Kr. 50 Øre til 1 Kr. 80 Øre pr. Uge, det vil sige, at disse Kvinder gennem Forbundet har faaet deres aarlige Fortjeneste forhøjet med henholdsvis 78 og 93 Kr.

* * *

Paa Alfred Benzons kemiske Fabrik i København beskæftiges ca. 30 Kvinder, der ere Medlemmer af vort Forbund. I Februar indgav Forbundet til Hr. Benzon Anmodning om at faa Lønnen, der var fra 180 Øre til 185 Øre pr. Dag, forhøjet til 2 Kr. pr. Dag. Man skulde nu tro, at Hr. Benzon straks indvilligede i dette beskedne Forlangende, men nej, det kunde der ikke være Tale om, det var umuligt, og utallige vare de Undskyldninger og de Grunde, Hr. Benzon benyttede, for at fri sig for vor stadige Anmodninger om Forhandling og Afslutning af Sagen, snart var han bortrejst, snart var der det ene i Vejen, snart det andet. Tiden gik, og Arbejderne tabte Taalmodigheden og forlangte Afgørelse af Spørgsmaalet.

Bestyrelsen besluttede da at standse Arbejdet for derigennem at faa en Ende paa Spørgsmaalet, og se det hjalp, efter en kort Strejke gik Hr. Benzon ind paa at betale de 2 Kr. pr. Dag med tilbagevirkende Kraft fra 1. Juli, da Tiden nu var trukket ud til midt i August.

* * *

Paa Glasværket i Aalborg er Lønnen for Indbærererne forhøjet med 1 Kr. 50 Øre pr. Uge, foruden at der er sikret Arbejderne 1 Kr. om Dagen i 6 Uger ved Tilskadekommenthed paa Arbejdsstedet, endvidere fuld Dagløn ved tilfældige Standninger af Driften, ligeledes fuld Dagløn for ordinære Helligdage, der indtræffer i Ugens Løb.

* * *

Overenskomsten med Wiibroes Bryggeri i Helsingør er af Forbundet opsagt til 1. Oktober. Et nyt Forslag til Overenskomst

er tilstillet Bryggeriet, i dette kræves der gennemgaaende Forhøjelser, baade for Akkordarbejderne og de Daglønnede. Forhandling herom ventes i de nærmeste Dage.

Simon Olesens Trikotagefabrik, Landemærket II—13, er vedblivende blokeret for Tilgang af Forbundets Medlemmer; ingen maa søge eller tage Arbejde hos Olesen, før han har underskrevet Priskuranten, og der atter er indført ordnede Forhold paa hans Fabrik,

Dansk Arbejdsmands Forbund

og

Kvindelig Arbejderforbund.

Paa Dansk Arbejdsmands Forbunds Kongres, der afholdtes i København i Dagene 26. Juni til 2. Juli f. A., var efter Indbydelse af Arbejdsmandenes Hovedbestyrelse vort Forbund repræsenteret ved Forretningsføreren og et af Hovedbestyrelsens Medlemmer.

Paa Kongressen blev Spørgsmaalet om organiserede Arbejdsmands Stilling til uorganiserede Kvinder indgaaende drøftet, og én af vore Repræsentanter foreslaet Resolution, der tager Sigte paa dette Forhold, blev vedtaget.

I Arbejdsmandenes Fagblad for August retter derpaa Ledelsen følgende Opfordring til Medlemmerne af D. A. F.

Kvindernes Organisation. Om vor Stilling til *Det kvindelige Arbejderforbund i Danmark* vedtog vor Kongres følgende Resolution:

Kongressen paalægger de Delegerede, hver i sin Kreds, at de, paa Arbejdspladser, hvor der beskæftiges Kvinder, der ikke er organiserede, virker for, at disse bliver organiserede under Kvindeligt Arbejderforbund, og at der jævnlig føres Tilsyn med, om dette er sket og overholdes.

Efter denne Udtalelse om vore kvindelige Klassefællers Organisation haaber vi, at ikke alene de Kongresdelegerede, men alle vore Medlemmer, vil virke for, at alle Kvinderne, som de eventuelt arbejder sammen med, blev indmeldt under Kvindernes Organisation. Har Kvinderne ingen Organisation paa Eders Plads eller By, saa tal med dem om, at I vil hjælpe dem at oprette en saadan. Fortæl dem, hvad I har vundet gennem Eders Organisation, og at Kvinderne ogsaa,

gennem Sammenslutning, kan vinde store Fordele. Fortæl dem, at vi er Klassefæller, der bør holde sammen i Kampen for det daglige Behov mod vore fælles Udbytttere. Og saa, naar I har Kvinderne vakt, naar de siger, at de ogsaa vil have en Fagforening, skriv saa til »Det kvindelige Arbejderforbund«s Forretningsførerske, Fru *Olivia Nielsen*, Rømersgade 22, København K. og sæt hende ind i Forholdene. I vil saa derfra modtage Hjælp og Vejledning om, hvad I videre bør foretage Jer.

I Henhold til ovenstaaende anmoder vi vore Afdelingsledere om, at de undersøger, paa hvilke Arbejdspladser der beskæftiges *organiserede* Arbejdsmand og *uorganiserede* Kvinder, og derefter at de henvender sig til vedkommende Arbejdsmands Organisation og anmoder dem om i Henhold til Kongressens Vedtagelse at være Eder behjælpelig med at faa disse Kvinder organiserede.

Hæderlige Kvinder.

Af de 90 Kvinder, der nedlagde Arbejdet hos Trikotagefabrikant Simon Olesen i København, har 21 svigtet og søgt tilbage til Simon, det vil sige, at disse 21 hæderlige Kvinder har givet Afkald paa alle et Menneskes Rettigheder, og maa for Fremtiden nøjes med, hvad »Herren« vil give for deres Arbejde, samtidig med, at de er udelukket fra at færdes blandt Mænd og Kvinder, *der ikke regner sig til Hædersklassen.*

Vi skal her anføre Navnene paa dem, tilligemed hvor stor en Sum, de har modtaget i Understøttelse af Forbundet.

Nr.	Navn	Kr.	Øre
1512	Ingeborg Petersen	162	»
1521	Martha Duelund	183	»
1523	Franciska Jakobsen	129	»
1537	Emilie Sejerup	183	»
1538	Dagmar Sejerup	212	»
1540	Marie Johansen	162	»
1560	Kaja Sejerup	170	»
1574	Nanny Wenninger	115	»
1576	Vilhelmine Borregaard	167	»
1600	Amalie Böttcher	54	50
1619	Emma Giese	211	50
1663	Laura Sørensen	232	»
1679	Dagmar Mikkelsen	48	»
1697	Olga Petersen (Brandt)	164	»
7161	Hariet Manley	47	50
1727	Henriette Hansen	79	»
1744	Olivia Phejffer	57	50
1753	Marie Henriksen	86	»
1764	Leonia Frederiksen	46	»
1771	Alma Johansen Keller	48	»
1797	Otine Andersen	160	»
		Ialt	2717 »

To Tusind Syv Hundrede og sytten Kroner har disse Kvinder altsaa modtaget

i Understøttelse under Strejken, og dog har de ikke taget i Betænkning at svigte baade Kammeraterne og deres Forening. Straffen følger dem forhaabentlig i Hælene i Form af Forbundets Afdelings Loves § 1 Afsnit d., der lyder saaledes:

Medlemmer, som under en Lock-out eller Strejke optager Arbejdet paa en Fabrik eller et Værksted, forinden Strejken eller Lock-out'en er erklæret hævet af Hovedbestyrelsen, betragtes som udstødt af Forbundet, og er pligtig til uopholdelig at tilbagebetale alt i den Tid, hun har været Medlem af Forbundet, nydt Understøttelse, hvad enten denne har bestaaet i Strejkehjælp, Hjælp til Husleje eller i anden Hjælp ydet af Forbundet eller en af dens Afdelinger.

Beløbet kan eventuelt inddrives ved Hjælp af Fogden, og der kan lægges Beslag paa Vedkommendes fulde Arbejds løn, indtil den nyde Understøttelse fuldt ud er tilbagebetalt.

I Henhold til dette har Forbundet sagsøgt dem til Tilbagebetaling af den modtagne Understøttelse; for de 10 Vedkommende verserer Sagen endnu, og de øvrige 11 vil følge efter, naar Dom er faldet.

Simon Olesen har selvfølgelig taget sig af disse stakkels forurettede Kvinder, og stillet sin Sagfører til deres Disposition. Sagføreren har ogsaa straks nedlagt Protest imod Sagens videre Forfølgning, under Anbringende af, at de af Forbundet var forledet til Strejke, og endvidere, at de før de optog Arbejdet havde udmeldt sig af Forbundet.

Sagen er imidlertid den, at disse stakkels Kvinder ikke er blevet forledet til Strejke, men at det tværtimod er dem, der har forlangt, at Forbundet, for at støtte 9 Kvinder, der blev lock-out'et af Simon Olesen, fordi de ikke vilde finde sig i en af ham foretagen Lønreduktion, skulde erklære Strejke, og saa forhøvede vare de for at faa Strejke, at de ikke havde Tid til at vente, medens de behørig Formaliteter blev iagttagne, men ved 2 af dem (Dagmar Mikkelsen og Hariet Manley) henvendte sig paa Kontoret og rettede Bøbedjelse mod Formandinden, fordi det ikke gik hurtigt nok. — Stakkels Kvinder, der blev forledte til Strejke. —

Naar de endvidere indbilder sig, at de kan slippe for at tilbagebetale den modtagne Understøttelse ved at udmelde sig af Forbundet, da maa vi ogsaa der berøve dem Illusionen. De har, medens de var Medlemmer, henvendt sig til Simon Olesen og erklæret sig villige til at optage Arbejdet, ja et Par Stykker af dem har endog været saa »kløgtige« at faa Udmeldelsen skrevet paa Simon Olesens Kontor, og derfra afsendt i anbefalet Brev. Arbejdet er altsaa optaget medens de var Medlemmer; at de senere udmelder sig, bliver en Sag for sig, og kan ikke anbringes som Grund til Fritagelse for at tilbagebetale Understøttelsen. »*Stakkels hæderlige Kvinder*«.

**Lige før Bladet gaar i Tryk-
ken faar vi Meddelelse fra For-
bundets Prokurator om, at der
er faldet Dom i de første 7 Sa-
ger. Dommen gaar ud paa, at
de Indstævnte skal til Kvindelig
Arbejderforbund betale den af
dem modtagne Understøttelse.**

**Denne for alle Fagorganisa-
tioner betydningsfulde Dom,
skal vi i næste Numer af Bladet
referere udførlig.**

Skruebrækkeren.

Til alle Tider har det at svigte sine naturlige Forbundsfæller været betragtet som en Skændsel. Iblandt alle Folkeslag har Døden været Straffen for den, som forraadte sine Landsmænd eller for den, som i Kampens Stund svigtede Fanen, og deserterede over i Fjendens Rækker for at kæmpe mod sit eget Hjem. Selv om Straffen ikke ramte Førræderne, saa har de, om de end nok saa ofte fortrød deres Handlinger, om de nok saa ofte tryglede om Tilgivelse, aldrig tilfulde kunnet opnaa deres Medborgeres Agtelse, de vedblev at være de foragtede, selv om de blev taalt.

Førræderiet var som et Modermærke, der spottede saavel den fineste Sæbe, som den skarpeste Lud. Selv blandt de, i hvis Sold Førræderne bar Vaaben mod sine Brødre og Søstre, har de aldrig opnaaet Hæder. Man har brugt dem, saalænge man havde Brug for deres Hovede eller Arm. Naar den Tid var omme, søgte man blot en Lejlighed til at blive dem kvit, fordi man foragtede dem, og fordi man aldrig fæstede Lid til deres Troskabsløfter.

Det samme Syn, som forfulgte Førræderne under Nationernes blodige Kampe, det samme Syn følger Førræderne i Arbejdernes Kampe. Ve de, som i et Øjeblik Ufornuft har ladet sig lokke af de blanke Kroner og stillet sig i Fjendens Rækker. Deres Medborgeres Agtelse er for stedse tabt. De føler sig tilmode som Forbrydere, og skjuler omhyggeligt ethvert Spor, der kan lede deres Omgivelsers Opmærksomhed paa Førræderiet.

De lyver sig fra Gærningen, fordi de ved, den har ikke nogens Sympathi; de truer med Domme og Bøder hver Gang de kaldes for Skruebrækkere og Førrædere, fordi de, trods alle Forsikringer, ved, at det ikke er noget Hædersnavn.

Den Dag, Kampen er endt, er Naadens Sol slukket, og mangen en Skruebrækker har forbandet hin Time, da de lod sig lokke til at modarbejde sine Kammerater. Deres

Principal, som under Blokaden smigrede dem, kender dem nu næppe; de føler sig tilsidesatte og ignorerede, [og naar de paa Grund af Afsked eller skuffede Forventninger søger bort fra Gerningsstedet, følger den onde Samvittighed dem overalt. Spørg enhver, der har været Skruebrækker, og der findes næppe en, som har høstet Guld og Ære ved sit Værk.

En Kvinde, der ifjor lod sig hverve som Skruebrækker, blev en Tid efter afskediget, hun har nu siden vandret fra Sted til Sted for at søge Arbejde, overalt blev hun genkendt og maatte fortrække, overalt blev hun mødt med Foragt, hun var kun faa Dage paa hvert Sted, og vandrer nu, som den evige Jøde, hjemløs omkring. Den Rigmand, i hvis Sold hun stod under Striden, har svigtet hende, og som det er gaaget hende, vil det gaa næsten alle, som er taabelige nok til at svigte deres Stand; derfor bliv, *i hvor haard Kampen end kan være, aldrig Skruebrækker.*

Børnearbejdet i England.

Skændig Udbytning af Børns Arbejdskraft.

Kapitalistpressen plejer at stille de engelske Arbejdere op som et Ideal for de danske Arbejdere, fordi de ere upolitiske. De danske Fagforeninger er socialistiske, siger Højrepressen, og det kan den ikke fordrage.

Følgende Artikel, der er taget efter et engelsk Blad, kan maaske forklare, hvorfor de kapitalistiske Organer nærer saa stor Kærlighed for de upolitiske Arbejdere, idet den viser, hvor skændigt Udbytningen kan drives i et Land, hvor Arbejderne forsømmer at varetage deres kommunale og politiske Interesser med Styrke.

Ved Frugtkonserves-Fabrikerne i England beskæftiges mange Børn, og deres Arbejdstid er i Følge »Fortnightly Review« ofte 17 Timer. Man faar næsten Afsmag for at røre Syltetøj fra engelske Fabriker, man hører dette.

Paa Grund af en Bestemmelse om, at Fabrikation af let fordærlige Sager ikke er undergivet Fabrikloven, bliver Frugten bevaret fra at raadne paa Bekostning af Børns Helbred.

I Artiklen beskrives en Fabrik, hvor Dreng og Piger fra 13 Aar og derover flere Maaneder i Træk dagligt arbejder fra 6 om Morgenen til 10—11 om Aftenen, kun med en kort Middagstid, hvor de enten sidder udenfor paa Gaden og spiser eller i et Kaffehus i Nærheden, hvor de falder i Søvn af Træthed.

Den Damp, der udstrømmer af de kæmpestore Kogekar, hvori Frugten koges, gør den arbejdendes Haar, Ansigt og Klæder

ganske vaade og gennemtrænger Murene. Fra denne fugtige Varme paa ca. 26 Grader Reamur kommer de efter endt Arbejde ud i den svale Natteluft. Derfor faar de ogsaa svære Forkølelser, der drager Lungesvindot og Brystbetændelse efter sig.

Lønnen er desuden jammerlig, 7 a 8 Shilling (6—7 Kr.) om Ugen. Da det er Akkordarbejde, skynder de fattigste sig meget, hvad der, foruden at de slides ud og ikke faar sovet nok, atter let fører til Uheld. Kompotten hældes f. Eks. i Hastværket altfor hed paa Glas og Flasker, saa at de springer og undertiden saarer eller lemlæster Arbejderen.

Børn paa 13—14 Aar bærer Byrder, der vejer henimod 100 Pd., en Vægt, som for en Kuldrager.

En lille Pige maatte i Løbet af en Dag efterhaanden slæbe 72 Gall. syltet Frugt 120 Alen bort. Hver Gall. er ca. 4 $\frac{7}{10}$ Pd. Til dette Arbejde brugtes der al Tid tidligere Mænd.

Særlig lider de Piger, som er beskæftiget ved Frugtsmørfabrikationen. Her sprøjtes der nemlig stadigt med Vand, og Barnet, der staar foran sin Balje med Frugten, bliver ligesaa oversprøjtet med Vand som Baljen. Følgen af det er, at hun staar i Vand til Anklerne den meste Tid af Dagen.

Konservesfabrikationen varer ganske vist kun i 3 Maaneder. Men saa drager Fabrikanten sig Bestemmelsen til Nytte om, at letfordærlige Sager ikke er undergivet Fabrikloven, og derfor anvendes Fabrikkerne, saa snart Frugten er færdig, til Fiskerøgerier, thi Fisken er jo ogsaa udsat for at fordæres. Dernæst kommer Turen til andre letfordærlige Varer. Paa denne Maade bliver Lovens Undtagelsesbestemmelser misbrugte aarligt i 6 Maaneder.

— I den engelske Rigsdag er Arbejderstanden saa godt som uden Repræsentation, de fleste Arbejdere stemmer paa de liberale Kapitalistrepræsentanter, derfor kan denne skammelige Udbytning af fattige Børn foregaa upaatalt.

Kvindelige Slagteriarbejdere i Amerika.

En halv Mils Vej udenfor Byen Chicago i Amerika ligger der en Del store Slagterier, der beskæftiger en Masse kvindelige Arbejdere, et af dem Mc. Neill og Libbys Slagteri beskæftiger 2000 Kvinder.

Dette Slagteri, der udelukkende beskæftiger sig med præserverede Sager, slagter egentlig ca. 15000 Kalve. Kødet af disse koges i 18 store Kogekedler og der kan koges 1 $\frac{1}{2}$ Mill. Pund Kød daglig. Slagteriet udfører selv alt, hvad der henhører til Kon-

serverfabrikationen, der findes saaledes Fabrikationslokaler hvor Konserversdaaserne forfærdiges, og naar alle Maskiner arbejder, kan der laves 500,000 Daaser daglig; gennemsnitlig sælger Slagteriet 10 Mill. Daaser maanedlig.

Alt Arbejde udføres i Akkord og en Masse af Kvinderne kan tjene op til 22 Dollars om Ugen (en Dollar er 3,75 Øre).

Hvad mon vore Slagterier befaler deres kvindelige Arbejdere?

Lidt om Kvinders Valgret i Australien.

I »Kvinden og Samfundet« skriver *Cand. mag. i Statsvidenskab Elna Dahlberg* om Kvinders Valgret i Australien. Da Spørgsmaalet om Kvinders Valgret for Tiden staar paa Dagsordenen herhjemme, vil vore Medlemmer sikkert med Interesse læse følgende Skildring.

I et af vore større Hovedstadsblade læste jeg forleden en Udtalelse, der gik ud paa, at Kvindernes Valgret paa Ny Zealand ikke havde haft nogen absolut heldig Virkning.

Bemeldte Udtalelse synes jeg trænger til en lille Kommentar eller rettere, jeg synes det maatte være af Interesse for dette Blads Læsere at høre lidt nærmere om, hvorledes de australske Kvinder har faaet deres Valgret, ikke blot paa Ny Zealand, men ogsaa i de øvrige australske Kolonier, — de kunne saa maaske bedre vurdere Udtalelsen.

Australien bestaar som bekendt af en Række engelske Kolonier, der alle have en meget selvstændig Styrelse, yderlig styrket, som de ere blevne ved Fastlands-Koloniernes Sammenslutning til den saakaldte »Commonwealth of Australasia« (1901), der under sig har Afgørelsen af alle Fællesanliggender.

Af Kolonierne har Ny Zealand, Syd-Australien, Vest-Australien og Ny Syd-Wales indvilget i at give deres kvindelige Indvaanere Valgret, — Commonwealth har sat Kronen paa Værket ved som en Selvfølge at give Kvinder Valgret til Fællesparlamentet.

Ny Zealand var den første Koloni, der gav Kvinder Valgret; men tro dog ikke derfor, at Kvinderne her havde vist nogen særlig politisk Interesse, tværtimod, en kvindelig Taler var paa den Tid (1892) en Sjældenhed, de faa, som fandtes, vare Medlemmer af Afholdslogerne. Det var da ogsaa kun blandt disses Medlemmer, at det lykkedes det politiske Parti, der rejste Sagen, at hverve aktive Deltagere; alle andre Kvinder i Kolonien var højst passive Tilhæn-

gere. Dette maa ikke undre: i Australien er Forholdet mellem voksne Mænd og Kvinder et ganske andet end f. Eks. herhjemme i Danmark, thi medens vi herhjemme har ca. 656,000 Mænd og 727,000 Kvinder over 20 Aar, d. v. s. godt 70,000 flere voksne Kvinder end Mænd, var der i Ny Zealand 180,000 voksne Mænd og kun 140,000 voksne Kvinder, d. v. s. 40,000 flere Mænd end Kvinder. Dette medførte ganske naturligt, at der ikke fandtes noget socialt Spørgsmaal, der hed »Kvindespørgsmaalet«; der var mere end rigelig Anvendelse for Kvinderne ved det tilvante, huslige Arbejde; dette gav sig Udslag i, at der blandt de bedrestillede Kvinder kun fandtes faa, der ernærede sig ved Arbejde udenfor Hjemmet, og da udelukkende ved Læreringdegerning.

Hvad Mændene angaar, tør det næppe paastaas, at det var udelukkende ideelle Bevæggrunde, der formaaede dem til at træde i Skranken for Kvinders Valgret; kun hos de allørførste Talsmænd i Slutningen af 70'erne var det Stuart Mills Aand, der var den raadende, senere var det rent praktiske, politiske Motiver, der hidførte den endelige Afgørelse; særlig var det Prohibitionisterne, Afholdspartiet og Arbejderpartiet, der vare interesserede i Sagen.

Man kan altsaa trygt sige, at Jordbunden var meget lidt bearbejdet, da Kvinderne i September 1893 fik Valgret paa Ny Zealand. Den 28. November skulde der være Valg. Alles Opmærksomhed var spændt til det yderste: »Vilde Kvinderne benytte deres Ret til at deltage i Valgene?« — »Vilde Kvinderne lave fuldstændig Revolution paa Valgpladsen?« — Kvinderne benyttede deres Valgret omtrent lige saa rigelig som Mændene, Kvinderne foraarsagede ingen Revolution, der var snarere roligere paa Valgpladsen nu, da Kvinderne vare med, end før, da Mændene vare eneherkende; — det kvindelige Gemyt virkede snarere afdæmpende end hidsende; som det gik ved det første Valg, er det gaet ved de senere. Og ingen klager over, at Hjemmene har lidt ved Kvindernes Valgret.

I 15 Maaneder var de ny-zealandske Kvinder ene om Æren at have Valgret i Australien. 18. December 1894 lykkedes det Kvinderne i Syd-Australien, ikke blot at indhente dem, men endogsaa at overgaa dem, de fik nemlig da ikke blot Valgret, men bleve ogsaa valgbare. Her i Syd-Australien havde Kvinderne arbejdet noget mere med selv; alt i 1888 havde de dannet en »kvindelig Valgrets Liga«, denne i Forening med den »kvindelige kristelige Afholdsforening« arbejdede med Iver for kvindelig Valgret; her ligesom paa Ny Zealand var Arbejderpartiet og Afholdspartiet stemt for Sagen.

Men Modpartiet øvede en udholdende Modstand: en Adresse med 11,000 Under-

skrifter af Mænd og Kvinder syntes ikke at kunne overvinde dem, kun ved et egentlig ret gement Puds lykkedes det Regeringen, der var for Sagen, at narre Obstruktionspartiet, og derved faa det nødvendige Flertal. I Tilgift til Valgretten fik Kvinderne Valgbarhed og Ret til at stemme pr. Brev; — ikke som en Velvilje fra Modstanderne, men fordi disse, ved at opstille saadanne Betingelser, haabede at gøre Kvindesagsvennerne kede af det hele; — hvo, som graver en Grav for andre, falder selv deri.

I 1899 fik Kvinderne ret uventet Valgret i Vest-Australien; den oprindelige bosiddende Befolkning var begyndt at frygte de mange Uitlænders, der i den senere Tid strømmede ind som Guldgravere og nu krævede Valgret, som Modvægt mod disse mente Befolkningen saa, at den kunde give sine egne Kvinder Valgret; disse var forøvrigt kun meget faatallige. Her var kun halvt saa mange Kvinder som Mænd.

I 1902 fik Kvinderne Valgret i Ny Syd-Wales.

Overalt er det gaaet som i Ny Zealand! Kvinderne have optraadt værdigt og roligt, og have paa ingen Maade gjort sig latterlige under Valgene, saaledes som mange Mænd ynde at profetere.

Dette forklarer, at det blev taget som en Selvfølge, at Kvinderne fik Valgret til Fællesparlamentet. Men indrømmes maa det, at Kvinderne i Australien mest have vist det rent negative, at de ingen Skade gøre, ved at faa Ret til at deltage i Valgene, noget andet er, at der, saa vidt jeg har forstaaet, ikke endnu kan paapeges betydelige Resultater, som særlig skyldes Kvinderne. Mange Partier havde ventet speciel Støtte fra Kvindernes Side, saaledes havde de konservative haabet paa Kvindernes Konservatisme, Social-Reformatorerne paa Kvindernes større Humanitet, de Klerikale paa Kvindernes større Religiositet o. s. v. o. s. v. men ingen udpræget Retning kan glæde sig over særlig Støtte fra Kvinderne som Kvinder. Men det maa ogsaa erindres, at vi har haft at gøre med Kvinder, der have erhvervet Valgret, endnu før de følte Trang dertil. Større og bedre Resultater tør vi maaske vente, efterhaanden som de øves i Brugen af den.

---

*Kvindelig Arbejderforbunds Hovedkontor, Romersgade 22, 2. Sal.
Forretningsfører Fru Olivia Nielsen.*

Redigeret af G. OLSEN.

Trykt hos J. Henriksen, Romersgade 22.